

Tisoči najboljših sinov in hčera slovenskega naroda, ki so padli od zahrbtnne roke domačih izdajalcev, terjajo neizprosno uničenje ostankov domače reakcije

21. avgusta se bo pričela v Ljubljani razprava proti skupini vodilnih izdajalcev in krvnikov slovenskega naroda ter vojnih zločincev z Rupnikom na čelu.

Prišel je čas, ko se bodo pred ljudskim sodiščem zagovarjali poleg nemškega vojnega zločince Rösenerja tudi največji izvržki slovenskega naroda, to je predstavniki in voditelji slovenskega klero-fašizma, kliče, ki je v zgodovini našega naroda odigrala najstrašnejšo in najizkrajnejšo vlogo.

Ta podla klika ni le dolga desetletja duhovno in materialno tlačila slovenski narod k tlom, ga razdvajala in izkoriščala, ga zastropijala s hlapčevskim duhom in ga zavajala v najstrašnejše zmote, izrabljajoč pri tem njegova verska čustva ter nevednost in neznanje, katero je vedno podpirala s brutalnim zatiranjem vsake napredne misli in besede, temveč je postala v najtežjih dneh svojega lastnega naroda tudi njegov najpodernejši ovaduh in krvnik. Toda odvede bi bilo o tem pisati na široko, kajti preveč so še sveže in skeletne rane, katere je slovenski klero-fašizem zadal svojemu narodu in preveč nam je še v spominu čas, ko je imel v svojih rokah še oblast. Za slovensko ljudstvo, posebno pa še za delavski razred, predstavlja klero-fašizem najstrašnejšo temo, ki je kdaj vladala v naši deželi ter najtrujenejšega sovražnika.

Priloga je čas, ko se bodo pred ljudskim sodiščem zagovarjali poleg nemškega vojnega zločince Rösenerja tudi največji izvržki slovenskega naroda, to je predstavniki in voditelji slovenskega klero-fašizma, kliče, ki je v zgodovini našega naroda odigrala najstrašnejšo in najizkrajnejšo vlogo.

Ta podla klika ni le dolga desetletja duhovno in materialno tlačila slovenski narod k tlom, ga razdvajala in izkoriščala, ga zastropijala s hlapčevskim duhom in ga zavajala v najstrašnejše zmote, izrabljajoč pri tem njegova verska čustva ter nevednost in neznanje, katero je vedno podpirala s brutalnim zatiranjem vsake napredne misli in besede, temveč je postala v najtežjih dneh svojega lastnega naroda tudi njegov najpodernejši ovaduh in krvnik. Toda odvede bi bilo o tem pisati na široko, kajti preveč so še sveže in skeletne rane, katere je slovenski klero-fašizem zadal svojemu narodu in preveč nam je še v spominu čas, ko je imel v svojih rokah še oblast. Za slovensko ljudstvo, posebno pa še za delavski razred, predstavlja klero-fašizem najstrašnejšo temo, ki je kdaj vladala v naši deželi ter najtrujenejšega sovražnika.

reakcije, kar zahtevajo tudi naši napori za obnovo in zgraditev porušene domovine, kakor tudi naši napori v borbi s svetovno reakcijo.

Zato delavski razred pozdravlja vsak ukrep naših ljudskih oblasti, ki gre za tem, da se razkrinka in onemogoči protiljudska duhovščina v svojem razdiralnem delu.

Delavski razred bo stopnjeval svoje napore za enotnost delavcev, kmetov in delovne inteligence. Prav tako pa bo stopnjeval še nadalje tudi svoje napore za zgraditev močne države, v kateri se bodo gospodarsko dvignili vsi sloji delovnega ljudstva ter tudi vsi tisti kraji, ki so danes še zaostali po zaslugi protiljudskih režimov v stari Jugoslaviji, katerim je bila prav protiljudska duhovščina vedno največja opora. Samo v teh krajih ima protiljudska duhovščina še nekaj vpliva. Delavski razred bo stopnjeval svoje napore tudi za dvig kulture ter za zgraditev take države, v kateri bo vladalo blagostanje za sičernega delovnega človeka.

To naj bo naš odgovor domači reakciji s protiljudsko duhovščino na čelu, ki mora prejti ali slej izgubiti poslednje zaupanje ljudstva in ga bo tudi izgubila.

stično vlado le načrtno ureditev odskočne deske za osvoboditev Balkana, Kljub vsemu temu Trst ni uspeval; Mestu, njegovi industriji, trgovini in luki je manjkalo zaledje, za katero je naravno tržišče in iz katerega črpa s svoje strani pomoč za lastni obstanek.

Trst je odvisen, kakor že povedano, od dežel karpatsko-podonavske kotline, v prvi vrsti od dežel nove Jugoslavije, katere edino mu morejo vrniti gospodarski položaj.

Trst je odvisen od dežel, ki so bile že leta 1912 udeležene na njegovem prometu s približno 40%. Zakaj se po njihovi združitvi s Trstom ne bi mogel oziroma celo moral povečati njih delež? In industrijske naprave?

Današnja Jugoslavija nima tako pomembnih podjetij kot so tržaška. Ta podjetja bi postala prva v novi republiki, kjer sta delo in obnova v takem razmahu, ki ga je najti samo še v Sovjetski zvezi. Ladjedelnice in vse tržaške industrije ne bi gradile samo trgovske mornarice, mostov, žerjavov, železnih vožov in lokomotiv, kar vse potrebuje Ljudska republika Jugoslavija, pač pa tudi ladje in druge stvari za druge narode. Kaj bi to vse pomenilo?

Novo vstajenje Trsta, blagostanje njegovega prebivalstva, delo za one desetstoteke mož in žena, ki so bili zaradi prejšnjih in sedanjih razmer vrženi na cesto.

Ne odgovarja tedaj resnici, kar trdijo mnogi, da Jugoslavija ne potrebuje Trsta. Nasprotno. Iz nujne in neuttajljive življenjske potrebe spada Trst brezpogojno k Jugoslaviji.

SOVJETSKA ZVEZA. — Tvrniški tisk v Sovjetski zvezi. V SZ izhaja po tovarnah nekaj tisočev notranjih tviornskih listov, ki igrajo veliko informativno vlogo.

Med Sovjetsko zvezo in Urugvajem je sklenjena prijateljska pogodba, ki ureja tudi trgovinske odnose in promet med obema državama.

BOLGARIJA. — Bolgarska delegacija je s Kimonom Georgijem na čelu odpotovala na mirovno konferenco, kjer bo obrazložila stališče Bolgarije zastran sklenitve mirovne pogodbe in branila svoje nacionalne interese. Z bolgarsko delegacijo so odptovali v Pariz tudi predstavniki bolgarskih emigrantov iz zapadne Trakije.

Po vsej Bolgariji se uspešno izvaja zakon o zaplembi na nedovoljen način pridobljene premoženja. Samo v Sofiji je ta zakon zajel okoli tisoč oseb. V kratkem bodo odprli magazin Na-Ma.

MADZARSKA. — Zaupanje ljudstva v novi denar. Izdaja novega denarja na Madžarskem je dosegla nepričakovane uspehe. Ljudstvo ima vanj zaupanje, kar potrjuje dejstvo, da je dovoz živil v Budimpešto dvakrat večji kot prej — tedensko znaša nad 1200 vagonov.

ITALIJA. — Industrialci ne morejo ugoditi zahtevam delavcev. Italijanski industrialci so odbili zahtevo delavskih sindikatov po 12 dnevnem plačanem letnem dopustu, določilvi minimalnih plač, zagotovitvi prehrane z 2800 kalorijami in zahtevajo, da lahko svojevoljno odpustijo svoje nameščence.

GRČIJA. — Vlada proti svobodnim sindikatom. Grška vlada je nasilno razbila dosedanje vodstvo Konfederacije dela in imenovala novo vodstvo, v katerem je 21 članov, med njimi 16 monarhistov. V znak protesta je grška Generalna konfederacija dela proglasila za 14. avgust stavko.

ČESKOSLOVAKA. — Českoslovaška mladina, ki se je vrnila z gradnje Mladinske proge v Jugoslaviji, je bila v Pragi navdušeno sprejeta. Videč enotnost in polet jugoslovanske mladine pri delu, si je čkoslovaška mladina zadala nalogo, da bo po vrnitvi iz Jugoslavije z istim navdušenjem izvajala dveletni načrt obnove, katerega je izdala čkoslovaška vlada.

NEMCIJA. — Potrebna je gospodarska razorožitev nacistov za obnovo demokracije Nemčije. Komisija za zaplembo podjetij vojnih zločincev in aktivnih fašistov je sklenila, da se izročijo oblastni upravi 1481 takih podjetij, od katerih bo 600 podjetij vrnjeno prejšnjim lastnikom. S temi ukrepi hočejo doseči, da prejmejo vojni zločinci in fašisti pravično kazen, obenem pa bo v Nemčiji omogočena obnova oblasti v miroljubnem in demokracičnem duhu.

SPANJA. — Franco nudi Združenim državam Amerike na razpolago velike količine španskega urana.

AMERIKA. — Več kot tri milijone brezposelnih je danes v Ameriki, od teh nad en milijon vojnih veteranov.

Minister za trgovino je izjavil, da grozi Združenim državam ekonomska depresija in polumer da bi bilo mogoče samo z načrtnim gospodarstvom preprečiti nekaj neizogibnih udarcev.

KITAJSKA. — Vmešavanje inozemstva podpira kitajska reakcionarja. Vojna, ki jo je izzvala kitajska reakcija, se širi dalje; ameriško posredovanje na Kitajskem ne teži k miru, ker podpirajo Amerikanci eno izmed strank, ki sta med seboj v sporu in s tem podpirajo kitajsko reakcionarjo, da bi obnovili državljansko vojno.

TRST. — Tržaški hišniki bodo v najkrajšem času stopili v stavko. Ča zavezniška vojska uprava ne bo zadovoljila njihovih zahtev po zvišanju plač.

RUMUNIJA. — Demokracična mladina Rumunije se bo borila za zmago demokracičnega bloka na parlamentarnih volitvah. V Bukarešti je začel kongres demokracične mladine Rumunije, katerega se je udeležilo nad 1300 delegatov raznih mladinskih organizacij; prišli so tudi delegati iz Sovjetske zveze, Jugoslavije in drugih držav. Na kongresu so delegati mladine poudarili potrebo združitve demokracične mladine Rumunije v borbi proti ostankom fašizma, za obnovo in zmago demokracičnih strank na bližajočih se parlamentarnih volitvah.

Z Rumunije prihajajo vesti o slabi četvi zaradi suše, ki je zajela glavni žitni Rumunije — Dobrudžo in južno Moldavijo.

Zaradi premile obsodbe članov bivše vlade protektorata, sta češki Narodni svet in predsedstvo Glavnega odbora enotnega revolucionarnega sindikalnega gibanja vročila protest, ker ta obsodba ne odgovarja mišljenju delovnega ljudstva Českoslovaške.

POLJSKA. — Sodelovanje med delavskimi strankami je pogoj za uspešno obnovo, je dejal predsednik vlade, Osuška Moravski, ki je na prvi skupščini kmetov - članov poljske socialistične stranke opisal dosedanje delo te stranke. Omenil je uspehe poljske demokracije ob referendumu in razkol v Mikolajczykovi stranki, katere en del je pristal na dve vprašanji referendumu, drugi del pa je na vsa tri vprašanja odgovoril z »ne«. Predsednik je izjavil, da reakcija in fašizem na Poljskem še nista iztrebljena, zato je potrebno sodelovanje med delavskimi strankami, da se uredi demokracija in omogoči uspešna obnova Poljske.

FINSKA. — Finski sindikati za prelom s Francom. Centralna zveza finskih sindikatov je ponovno zahtevala od vlade, da prekine diplomatske odnose s Francosko Spanijo in prizna špansko republikansko vlado.

AVSTRIFA. — Sovjetsko pokopališče na Dunaju. Te dni je bila na Dunaju žalna svečanost ob otvoritvi pokopališča za vojaške Rdeče armade, ki so padli za osvoboditev avstrijske prestolnice. Sredi pokopališča je veličasten obelisk z napisom: »V spomin na sovjetske heroje, ki so darovali svoje življenje za osvoboditev Evrope pred fašističnim kugo.«

ANGLIJA. — Obšutne posledice stavke delavcev industrije gorilnega plina. V Londonu stavkajo delavci industrije gorilnega plina, vsled česar se bo produkcija plina znatno zmanjšala, kar bo prizadelo 5 milijonov ljudi.

Trst potrebuje Jugoslavijo

Tržaško vprašanje je še vedno na dnevnem redu.

Zavedati se je treba — in to je največje važnosti — da je obstoj in napredek Trsta vezan na točno določene pogoje. Glavno je gospodarsko vprašanje. Ponovno je bilo že izčrpno ugotovljeno in dokazano, da nima to mesto v tem pogledu nobene povezanosti z Italijo, pač pa da je nerazdružljivo povezano s svojimi neposrednim in daljnim zaledjem.

Znano je, da je mesto do leta 1914, to je v dobi, ko je bilo politično združeno s svojim naravnim zaledjem, cvetelo, dočim je po svoji priključitvi k Italiji gospodarsko propadalo. Leta 1928, je moral zato tedanji fašistični finančni minister senator Mosconi v nekem svojem poročilu priznati, kako je razmejitev iz leta 1918 poslabšala bodočnost Trsta, »ki je po vojni osvoboditve izgubil svoje naravno zaledje«. Kdor se zanima in kdor dvomi, naj vzame v roke številko 2688 časopisa »Il Piccolo« z dne 26. julija istega leta, stran IV, kjer se o tem lahko prepriča.

Statistike o železniškem prometu iz leta 1912 dokazujejo obširno odvisnost Trsta od zaledja. V tem letu je ta promet dosegel dejansko 2.630.702 ton (izvoz in uvoz), od katerih odpadejo na:

Kranjsko, Koroško, Štajersko, Goriško, Istro, Bosno, Srbijo (deli današnje Jugoslavije) 1.164.972 ton (44,3%); Spodnjo in Gornjo Avstrijo, Solnograško 341.000 ton (12,9%); Češko in Moravsko (današnja Českoslovaška) 466.000 ton (17,7%); Nemčijo in Šlezijo 222.000 ton (8,4%); Madžarsko 219.000 ton (8,4%); Galicijo (spadajočo danes k Poljski) 61.000 ton (2,3%); Rusijo 6630 ton (0,2%); Švico 15.200 ton (0,6%); na Italijo 94.000 ton (3,7%); na druge dežele 40.900 ton (1,5%).

Dežele, ki so kasneje tvorile Jugoslavijo, so skupno z narodnostno slovenskimi ozemlji, kasneje priključenimi Italiji, bile pri tem prometu udeležene: Kranjska, Goriška, Istra s 100%; Hrvaška in Vojvodina (tedaj deli Madžarske) s 60%; Štajerska s 40% in Koroška s skupno 1.016.972 ton, t. j. z 38,6%.

Od Koroške in Štajerske so s tej statistiki upoštevali le oni deli, ki so bili po letu 1918 priključeni Jugoslaviji.

Slovenske dežele so bile v tej dobi udeležene na železniškem prometu Trsta v višji meri kakor Italija v katerem koli razdobju. Železniška statistika iz leta 1938. izkazuje udeležbo Italije s 492.577 tonami, oziroma s 24,65%. Iz iste statistične izhaja, da se je tržaški promet v primeru z letom 1912 zmanjšal za 630.000 ton oziroma za 24%, od katerih odpade največji del na Jugoslavijo, ki se je morala zaradi politike fašistične vlade posluževati drugih, daljših in dražjih prevoznih poti.

V letu 1912. so dežele Jugoslavije prevzele skoro 40% blaga tržaškega prometa in skupno 94% lastnega prometa.

Iz navedenih podatkov izhaja, da udeležba slovenskih dežel Avstro-Ogrske, ki so po razpadu te države tvorile Jugoslavijo, na železniškem prometu Trsta ni bila majhna; ta promet je pripomogel h gospodarskemu razvoju mesta in luke.

Vsako drugačno gledanje na udeležbo Jugoslavije pri gospodarskem življenju Trsta, kakor tudi iskati jo pod tem imenom v statistikah do leta 1914, se pravi, namenoma prikriti in potvortitv resnico. Avstrija in Madžarska sta bili mozaik dežel, od katerih so bile mnoge v bistvu slovenske, ki so gospodarsko živlele od tržaškega prometa, od katerih pa je na drugi strani živel tudi Trst sam. Isti gospodarski pojav bi se mogel ugotoviti še nadalje, če ne bi bila tega prepričila nepravilna razmejitve iz leta 1918. Med tem pa se je promet v škodo Trsta in Julijske krajine usmeril iz jugoslovenskih dežel kakor tudi iz mnogo drugih držav, ki so prej uporabljale krajšo pot, v druge luke. To je treba predvsem pripisati spremembam političnih mej.

Tedaj so do leta 1914 cvetoče mesto, luške naprave in industrijska podjetja začela propadati. Italijanska vlada je skušala na vse načine priti na pomoč in vzdrževati, četudi umetno, naprave in podjetja v mestu. Vrnimo se k Mosconijevemu poročilu iz leta 1928, pa katerem je vlada skušala zadostiti »novim potrebam in novim zahtevam Trsta z ureditvijo in ospeševanjem tranzitne trgovine, vezane na okolnosti mednarodnega značaja, ki imajo svoj politični odsev v Trstu. Naprave tega važnega tržišča ne

Resolucija I. kongresa splošne (mešane) Zveze delavcev in nameščencev

I. kongres se priključuje splošnemu protestu naših narodov proti nepravilnim predlogom strokovnjakov Amerike, Anglije in Francije v pogledu razmejitve med Jugoslavijo in Italijo ter zahteva, ga se celotni teritorij Julijske krajine s Trstom priključi Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

II. Delavci in nameščenci, člani Splošne (mešane) zveze delavcev in nameščencev Jugoslavije se zavajajo svojih dolžnosti in nalog, zato obljublja, da bodo skupaj z ostalimi delavci in nameščenci storili vse, da se uvrstijo Federativna ljudska republika Jugoslavija.

Kongres nalaga vsem svojim organizacijam, da z vseni močmi pomagajo ljudski oblasti pri delu za obnovo in izgradnjo naše domovine, kakor tudi pri razkrinkavanju sabotežerjev, spekulantov in drugih sovražnikov ljudstva in da se borijo do njihovega popolnega iztrebljenja.

III. Da bi se napori, vloženi v delo za obnovo in izgradnjo naše domovine razvijali čim uspešneje, pozdravlja Kongres vse sodelavce v dosedanjem tekmovanju, jim daje polno priznanje za dosegene rezultate in poziva vse člane Zveze, da nadaljujejo s tekmovanjem in se tako pridružio naporom celokupnega delavskega razreda za čim hitrejšo obnovo in načrtno izgradnjo naše domovine in poljedelstva.

IV. Razširiti in uvrstiti je treba našo organizacijo z opravljanjem vseh nedostatkam, da bomo naša Zveza in vse Zvezne organizacije sposobne izpolnjevati vse postavljene naloge. Zato je potrebno:

- a) da se poveča čut odgovornosti funkcionarjev in članov poleg medsebojne kritike;
- b) da se načrtno pripravljajo in organizirajo sestanki in konference članov in da se uvede razdelitev dela po sektorjih;
- c) da se pravilno izdelajo direktive, pripravljene po konkretnih pogojih dela naših članov, izogibajoč se šablonskega dela;
- d) da vsi forumi od podružnice do Zveznega tajništva redno pošiljajo poročila o vsem delu svojega foruma in da pravočasno izvršujejo blagajniške obravnave;
- e) da vse podružnice, krajevni odbori zveze, tajništva in Centralna uprava vložijo vse napore, da vključijo v sestav našega članstva vse delavce in nameščence, ki jih zajema naša Zveza.
- f) da se izvolitev odborov podružnic vrši na osnovi člena 11. Prvil splošne (mešane) zveze delavcev in nameščencev Jugoslavije.

V. V smislu zaščite delavcev: raznašalcev časopisja, zagarjev, nosačev in delavcev na pokopalistihih je potrebno, da Centralna uprava

Odkritje spominske plošče padlim borcem — rudarjem v Trbovljah

V nedeljo dne 11. t. m. je sindikat rudarjev — sekcija Zapadnega obrata na rudniku v Trbovljah odkril veliko spominsko ploščo padlim delavcem in nameščencem, borcem-partizanom, talcem in umrlim v internacijah.

Ob pol desetih se je pred Zapadnim obratom na svečano urejenem prostoru zbrala množica, da počasti spomin svojih žrtv za svobodo.

Ručarska godba je zaigrala narodno himno; nato se je predsednik sindikalne sekcije tega obrata tov. Narat Janez zahvalil zastopnikom raznih organizacij in ustanov za udeležbo.

Za njim je govoril tov. Karl Gorjup, tajnik podružnice rudarjev v Trbovljah. Opisal je razvoj borbe delavcev v preteklosti in prikazal ogromne pridobitve narodno-osvobodilne borbe pri nas.

Dalje govoril inž. Dušan Pipuš, obratovodja na Zapadnem obratu. K besedi se je oglasil tudi tovariš Vilko Kovač, rudarjebornik sekcije Zapadnega obrata. Prav živo je prikazal strašno, toda junško borbno malega naroda, ki se je boril za osvoboditev od izkoriščanja tujih in domačih tlačiteljev. Še vedno se nadaljuje boj, vendar v svobodi z delom za blagor nas vseh, saj se zaradi neumorne dejavnosti že kažejo sadovi dela. Tovariš Kovač je nato svečano odkril spominsko ploščo. Množica je svečanost sledila z enomintutnim molkom, medtem pa je tovariš recitiral »Ena minuta tišine.

Pevsko društvo Jarža iz Trbovelj je zapelo »Žrtvave. Med petjem je naša vojska oddala tri salve, narkar je rudarska godba zaigrala žalostnko.

Tovariš Lojze Ribič, organizacijski se-

Težka nesreča v rudniku Zabukovca

Dne 22. avgusta ob 22.40 se je pripetila v zapadnem polju jame Barbara težka nesreča. Nastal je vžig metana na omenjenem delu talninske proge, ki je zahteval 13 smrtnih žrtv in 10 težje ranjenih. V akcijo reševanja je takoj stopila rudniška rešilska četa in ostalo delavstvo, ki je z izredno požrtvovalnostjo in vzorno disciplino izvršilo rešilska dela.

Na lice mesta so takoj prispeli minister za industrijo in rudarstvo tov. Leskošek, minister za delo tov. Brejc, inspektor dela tov. Kukuvec, zastopnik zveznega tajništva tov. Vipotnik Albin, zastopnik federalnega sindikata tov. Hegler Jože, ter komisija, sestojeca iz načelnika rudarskega oddelka tov. ing. Mastnaka Josipa, prof. tov. ing. Krala Ivana, tov. ing. Lipoldia Vladimira, tov. ing. dr. Homana Toneta in tov. ing. Pirca Stanislava, da se ugotovi dejansko stanje.

Minister za industrijo in rudarstvo tov. Leskošek je dočel pogreb na državne stroške, za preostale svoje žrtve polno plačo do 1. septembra t.l., po 1. septembu pa tri četrti plače, dokler se ne bodo odredile pokojnine Federalnega zavoda, ponesrečenem pa polno plačo do odzdravljenja. Članom reševalne čete in ostalim reševalcem je minister za industrijo in rudarstvo odobril nagrado od 800 do 1200 din. Reševalci so pa takoj sklenili, odstopiti nagrado svojem ponesrečenim.

Uprava rudnika Zabukovca.

Reakcija, kar zahtevajo tudi naši napori za obnovo in zgraditev porušene domovine, kakor tudi naši napori v borbi s svetovno reakcijo.

stično vlado le načrtno ureditev odskočne deske za osvoboditev Balkana, Kljub vsemu temu Trst ni uspeval; Mestu, njegovi industriji, trgovini in luki je manjkalo zaledje, za katero je naravno tržišče in iz katerega črpa s svoje strani pomoč za lastni obstanek.

Trst je odvisen, kakor že povedano, od dežel karpatsko-podonavske kotline, v prvi vrsti od dežel nove Jugoslavije, katere edino mu morejo vrniti gospodarski položaj.

Trst je odvisen od dežel, ki so bile že leta 1912 udeležene na njegovem prometu s približno 40%. Zakaj se po njihovi združitvi s Trstom ne bi mogel oziroma celo moral povečati njih delež? In industrijske naprave?

Današnja Jugoslavija nima tako pomembnih podjetij kot so tržaška. Ta podjetja bi postala prva v novi republiki, kjer sta delo in obnova v takem razmahu, ki ga je najti samo še v Sovjetski zvezi. Ladjedelnice in vse tržaške industrije ne bi gradile samo trgovske mornarice, mostov, žerjavov, železnih vožov in lokomotiv, kar vse potrebuje Ljudska republika Jugoslavija, pač pa tudi ladje in druge stvari za druge narode. Kaj bi to vse pomenilo?

Novo vstajenje Trsta, blagostanje njegovega prebivalstva, delo za one desetstoteke mož in žena, ki so bili zaradi prejšnjih in sedanjih razmer vrženi na cesto.

Ne odgovarja tedaj resnici, kar trdijo mnogi, da Jugoslavija ne potrebuje Trsta. Nasprotno. Iz nujne in neuttajljive življenjske potrebe spada Trst brezpogojno k Jugoslaviji.

Resolucija I. kongresa splošne (mešane) Zveze delavcev in nameščencev

I. kongres se priključuje splošnemu protestu naših narodov proti nepravilnim predlogom strokovnjakov Amerike, Anglije in Francije v pogledu razmejitve med Jugoslavijo in Italijo ter zahteva, ga se celotni teritorij Julijske krajine s Trstom priključi Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

V nedeljo dne 11. t. m. je sindikat rudarjev — sekcija Zapadnega obrata na rudniku v Trbovljah odkril veliko spominsko ploščo padlim delavcem in nameščencem, borcem-partizanom, talcem in umrlim v internacijah.

Ob pol desetih se je pred Zapadnim obratom na svečano urejenem prostoru zbrala množica, da počasti spomin svojih žrtv za svobodo.

Ručarska godba je zaigrala narodno himno; nato se je predsednik sindikalne sekcije tega obrata tov. Narat Janez zahvalil zastopnikom raznih organizacij in ustanov za udeležbo.

Za njim je govoril tov. Karl Gorjup, tajnik podružnice rudarjev v Trbovljah. Opisal je razvoj borbe delavcev v preteklosti in prikazal ogromne pridobitve narodno-osvobodilne borbe pri nas.

Dalje govoril inž. Dušan Pipuš, obratovodja na Zapadnem obratu. K besedi se je oglasil tudi tovariš Vilko Kovač, rudarjebornik sekcije Zapadnega obrata. Prav živo je prikazal strašno, toda junško borbno malega naroda, ki se je boril za osvoboditev od izkoriščanja tujih in domačih tlačiteljev. Še vedno se nadaljuje boj, vendar v svobodi z delom za blagor nas vseh, saj se zaradi neumorne dejavnosti že kažejo sadovi dela. Tovariš Kovač je nato svečano odkril spominsko ploščo. Množica je svečanost sledila z enomintutnim molkom, medtem pa je tovariš recitiral »Ena minuta tišine.

Pevsko društvo Jarža iz Trbovelj je zapelo »Žrtvave. Med petjem je naša vojska oddala tri salve, narkar je rudarska godba zaigrala žalostnko.

Tovariš Lojze Ribič, organizacijski se-

Težka nesreča v rudniku Zabukovca

Dne 22. avgusta ob 22.40 se je pripetila v zapadnem polju jame Barbara težka nesreča. Nastal je vžig metana na omenjenem delu talninske proge, ki je zahteval 13 smrtnih žrtv in 10 težje ranjenih. V akcijo reševanja je takoj stopila rudniška rešilska četa in ostalo delavstvo, ki je z izredno požrtvovalnostjo in vzorno disciplino izvršilo rešilska dela.

Na lice mesta so takoj prispeli minister za industrijo in rudarstvo tov. Leskošek, minister za delo tov. Brejc, inspektor dela tov. Kukuvec, zastopnik zveznega tajništva tov. Vipotnik Albin, zastopnik federalnega sindikata tov. Hegler Jože, ter komisija, sestojeca iz načelnika rudarskega oddelka tov. ing. Mastnaka Josipa, prof. tov. ing. Krala Ivana, tov. ing. Lipoldia Vladimira, tov. ing. dr. Homana Toneta in tov. ing. Pirca Stanislava, da se ugotovi dejansko stanje.

Minister za industrijo in rudarstvo tov. Leskošek je dočel pogreb na državne stroške, za preostale svoje žrtve polno plačo do 1. septembra t.l., po 1. septembu pa tri četrti plače, dokler se ne bodo odredile pokojnine Federalnega zavoda, ponesrečenem pa polno plačo do odzdravljenja. Članom reševalne čete in ostalim reševalcem je minister za industrijo in rudarstvo odobril nagrado od 800 do 1200 din. Reševalci so pa takoj sklenili, odstopiti nagrado svojem ponesrečenim.

Uprava rudnika Zabukovca.

Pripombe k novembrskemu tekmovanju v Sloveniji

Dne 1. avgusta t. l. se je vršila v Beogradu vsevezna konferenca, na kateri so delegati iz vseh federalnih republik premetirali potek in rezultate novembrskega tekmovanja ter napravili zaključke iz izkušnje prvomajskega tekmovanja. »Rad« in »Delavska enotnost« sta o poteku konference in njenih zaključkih obširno pisala.

Takšna konferenca bi tudi v Sloveniji morala priti do enakih zaključkov. Delstvo je, da je večina naših sindikalnih funkcionarjev zelo napačno razumela smisel tekmovanja. To ni le nekva borba za prvenstvo, ki naj traja samo določeno dobo, temveč je to nov tempo dela za izpolnitev gospodarskega vsedržavnega načrta, gospodarska borba za premagovanje vseh težav obnove, preskrbe, prehrane, prometa itd., ali pravilno rečeno: to je nalaganje kapitala za gospodarsko in socialno blaginje jutrišnjega dne.

Položaj delavskega razreda se je z zmago v narodno osvobodilni borbi bistveno spremenil. Iz hlapca je postal gospodar in krmar države. Iz novo nastalih pravic, ki nam še vedno rastejo, pa nastoje tudi dolžnosti. Izpolniti iste, se pravi, biti zvest in dober sin svojega razreda, discipliniran in vzoren državljan lastne države. S to novo vlogo pa je nastala tudi nova vloga Enotnih sindikatov do delovne skupnosti in do države. To pravilno razumeti, nove naloge pravilno in dosledno izvajati, se pravi služiti interesom delavskega razreda, se pravi krečiti državo ter ji utirati pot v socializem.

Ako bodo naše terenske, osnovne organizacije tekmovanje vodile iz te široke perspektive, potem tekmovanje ne bo samo začasnó. Podjetja bodo v okviru državnega gospodarskega načrta izdelala svoj program, katerega bodo v tekmovanju izpolnili in tudi; preoračila ter na ta način dosegla pocenitev produktov. S temi cilji organizirano prvomajsko tekmovanje je dalo zelo lepe rezultate. Mnogo produktov je že v prosti prodaji in njihove cene padajo. Vse to je uspeh dobro organiziranega tekmovanja; vse to je v veliko korist delovnemu ljudstvu. Kdor danes ob strani gleda, ko naši udarniki in tekmovalci koristno napenjajo vse sile, da storijo svojo dolžnost, da premagajo glavne ovire povojne obnove in normalizacije, ta je škodljive delavskega razreda in naše nove države.

Bodisi, da je bilo prvomajsko tekmovanje vzeto samo časovno, bodisi da ga družnice niso znale dalje organizirano voditi ali pa da so celo počivale na lahorikah in uspehih istega t. l., — dejstvo je, da tempo novembrskega tekmovanja ni tak, kakršni bi lahko bil in bi tudi moral biti. Drugo dejstvo je, da je sicer mnogo obratov in ustanov v Sloveniji v tekmovalnem tempu, vendar pa o rezultatih manjkajo vsa poročila. Niti podružnice niti krajevni odbori in KMS-i se v celoti ne zavedajo, kako važna je pri slehernem delu, za vsak uspeh pa naravnost nujna, pregledna in poročna statistika. Brez poročil in statistike ni govora o delu, pa tudi pregleda ni, s kasnejšimi težavami se kje borijo, in prav zato največkrat ni mogoče nuditi potrebne in konkretne pomoči. V novembrskem tekmovanju so poročila o tekmovanju padla za 20 do 30 odstotkov in zato tajništva zvezet tudi sama nimajo pregleda in statistike.

Zelo velika napaka, ki zavira poročila ter vpliva na tempo tekmovanja je, da vodstva obratov s podružnicami ne sodelujejo, zlasti pa s svoje strani ne dajo svojega prispevka k tekmovanju. Tekmovanje izgleda kot priganjstvo, ker tekmovalci ne aktivno dobijo na vpogled načrta produkcije v času tekmovanja, ker se mu ni poročalo dnevno ali tedensko o uspehih. Obrat, lesne, čevljarstvo-usnjarske, tekstilne, kemične in ostale stroške v večini primerov tudi za mesečna poročila Zvezet ne dajo podatkov o uspehih v odstotkih ki naj se opirajo na uspehe prvomajskega tekmovanja. S to nepotrebnó konspiracijo pada velik del krivde za popuščanja na obratna vodstva. Kolikor so tajnosti na mestu, je to v pisarni, ne pa v delavnici, kjer se program razdeli na tekmovalna časovna razdobja. Samo kovinarska in rudarska stroka imata v tem pogledu pravi len red in preglednost. Razumljivo je, da je veliko tega odvisno od tekmovalnih komisij po obratih. Prav gotovo pa drži, da pri takem neuspehu ni krivda na delavstvu, ker je delavstvo v jedra zdravo, pač pa težji krivda na vodstvu obratov in podružnic. Tudi višji gospodarski organi tu niso storili svoje dolžnosti v celoti, ker gospodarskega programa ne spremljajo prav na teren.

Tekmovalni načrt se ne postavlja diktatorsko od zgoraj. Praksa pri KID, TPD, Roteksa, Rušah in drugod je pokazala, da tam, kjer delavci tekmovalni načrt poznajo in o njem razpravljajo, ga tudi osvojijo in izvrše. Sodelovanje odbora podružnice in uprave je bilo v prednici Litija tako tesno, da so pozabili na delavstvo. Pred tajnikom in osebnim referentom imajo delavci enak strah kot pred predsednikom in delegatom. Kam to vodi; posledice takih odnosov si lahko predstavljamo. Vse se dela samo žandarsko, premalo se upošteva delovni kolektiv, zato manjka tistih uspehov, ki so možni.

V St. Pavlu pri Mariboru pa je razmerje med sindikatom in upravo še slabše. Pri gradnji usnjarne na Vrhniki gradbeno vodstvo sploh prezira sindikat, komaj da se z njim razgovarja. Sestanka delavcev se nihče od vodstva ne udeleži, zato ne poznajo problemov. Tam vladalo čisto predpriljske razmere. Delavstvo svoje naloge sicer izvršuje, vendar je nerazpoloženo do vodstva. Vodstvo Celjskih opekarov naravnost ubija iniciativo sindikata in delavcev. Izmene želje za norme in skord zavrta z izgovorom, da delavstvo še ni zrelo, češ da bi padla kvaliteta in kvantiteta produktov itd. Tako gledanje govo ne dviga produktivnosti in tekmovanja.

Naravnost borbeno pa je razpoloženje v livarni »Metro« v Mariboru. Sedanjí upravnik je bivši lastnik. Pod svoj vpliv je dobil celo odbor sindikata in tako hoče z nekim »demokracijem« potem zastopati svoje stališče. Predsednik podružnice je izrazil na njegovem stališču zlasti glede nekaterih strojev, ki bi drugod mnogo več koristili in ustvarjali. Agencije v Kresnicah so žest Birole ter tudi on osebno vodi obrat in delavski sindikat. Tu je precej krivde na delavstvu, kar še ni poročalo,

kaj tiči tu zadaj in se ne zaveda novih priborjenih pravic. To razmerje ni zdravo niti koristno. V obratu izoliranih plošč v Ratečah je tudi na čeno, da upravnik vodi vse delo obrata, obenem tudi delo sindikata. On piše, čila, dela tekmovalni načrt itd. Skratka: on je »bog bogov«. V vseh teh primerih je treba pomagati delavskim kadrom in jih vzgajati.

Nasprotno so pa tudi grobe napake, da na primer podružnica državne opekarne Žitek v Ljutomeru sploh noče sodelovati z upravo podjetja. Ona celo ugovarja potrebi po delegatu in uradnikih, celo njen hoče podružnica določati plače. Pri takem nastopu razumemo, zakaj delavci odklanjajo delovne norme, ki za druge opekarne niso pretirane. Enak primer je v Slovenjgradcu pri gozdni upravi, kjer zaposleni delavci in vozniki zahtevajo norme, ki presegaajo vso pravico in veljavne zakone.

Taki odnosi, ki zapadajo v eno ali drugo zelo zgrešeno skrajnost in ki se marsikje pojavljajo, kvarijo ugled enim ali drugih ter škodljivo vplivajo na tekmovanje in produkcijo.

Prav tako je skrajno zgrešeno, da na primer 42 podružnic cestarjev tekmuje po načrtu, ki ga je izdelala sama uprava cest in sindikat takega tekmovanja ne vodi, niti nima pregleda nad njim. Nasprotno pa ima pravilno organizirano tekmovanje Zvezet PTT ki ga sama vodi, upravna linija pa ji pomaga.

Do sedaj najboljše podružnice so: med kovinarji Jesenice, rudarji v Hrastniku so preskosili Zagorje in Trbovlje, med lesniki Remec Co., Duplica, kemični Ruše, gradbeni Trbovlje, med občinskimi: Mestni vodovod Ljubljana usnjariji Konjice; nad ostalimi pa zaradi manjkajočih poročil nimamo pregleda. Do 31. novembra bomo videli, kdo bo v posameznih strkah zmagal.

Pri celotnem novembrskem tekmovanju je opaziti, da manjka iniciative, da podružnice po nepotrebnem čakajo navodil od višjih sindikalnih forumov. Premalo je opaziti medobratnega tekmovanja, razen med rudarji in plinarnami Ljubljana, Celje, Maribor, kjer je to urejeno pravilno. Zlasti pa niso obratne tekmovalne komisije primerno organizirale individualnega tekmovanja kajti delavci pač čakajo, da se jim da tekmovalni načrt in obveza. Povsod po tovarnah slišiš enake pripombe. Tudi stro-

kovnjake po obratih se v tekmovanje prehalo pritegne in se jih ne zadržijo s tekmovalno statistiko. Saj so tudi oni člani sindikata. Zelo bi koristili lokalni ali celo obratni posveti udarnikov. Le-ti bi z lastnimi izkušnjami ali nasveti lahko zelo veliko pripomogli k izboljšanju in napredku. Enako koristni so posveti po oddelkih in delovnih skupinah, kjer bi vsak delavec lahko povedal svoje mišljenje. Oni poznajo vsak migljaj stroja, vsako napako organiziranega dela, toda na množičnem sestanku ne pridejo z besedo na dan.

Manj tovarniških zborovanj, več pa drobnih posvetov v obratu! Vsak član odbora naj ima tedensko po enega, kajti iniciativa tekmovanja pripada le podružnici; vsi ostali: krajevni odbori, tajništva, odbori OF pa so dolžni nuditi vso pomoč.

Glavni člen v verigi vseh sindikalnih nalog je produkcija. Na izpolnjevanju te naloge polagajo vse sindikalne organizacije in vsak član Enotnih sindikatov posebej izpit, kako obvladajo svojo sindikalno linijo.

Tekmovanje v vseh ostalih sektorjih naj ima isti cilj in smisel, to je tekmovalna produkcija. Zopet pa bi bilo napačno zanemarjati kulturno delo, politično delo, študij, delo na obnovi, zdravstveno socialno delo, delo za ekonomske potrebe delavcev itd. Zlasti slednji problem je aktualen in ako naši odbori ne bodo pravilno in uspešno pomagali članstvu pri reševanju teh ekonomskih potreb, se bodo delavci bolj poglabili vanje kot v produkcijo. Potem zadrug ali z njihovo pomočjo se da vse storiti in bodo delavci ter nameščenci tako z vseh strani začutili, da je sindikat res pravi zaščitnik njihovih interesov. Z nesposobnimi člani odbora bodo delavci pomedi in vsi višji sindikalni forumi jim bodo pomagali, kjer bo podana utemeljitev.

Nemali vzrok vsem takim težavam so tudi: slabi delovni pogoji, na primer pomanjkanje materiala ali slab material, obrabljeni stroji itd. Tudi tako zvenj proletarijat, ki je v nekaterih strkah zelo številen, je vzrok, da tekmovanje slabo uspeva. Ta se v letnih časih izmuči na svojih njiyah, zato pa mu pada tempo v delovnem času, za katerega je plačan. Tem ljudem je potrebno veliko in vztrajno vzgoje, da bodo postali razredni, zavedni in vredni svojega razreda. Zimski čas bo za študij nudil dovolj pogojev. V istem cilju bomo tudi podvodili s strokovnimi tečaji.

Na podlagi zgornjih utemeljitev je nujno s tekmovanjem odločno nadaljevati, res točno mesečno poročati tajništvo Zvezet o uspehih in težavah ter vzpostaviti zdravo, trdno in pravilno sodelovanje z upravami podjetij.

Bore M.

Počitniški domovi nas vabijo

Bled ni več letovišče gospode — njegove lepote bodo letos uživali člani sindikatov

Hotel Belcijan v Sv. Križu nad Jesenicami nas pričakuje

Po izvršenih volitvah je imel minister kratek nagovor tudi na novoizvoljene delavske zaupnike, v katerem jih je pozval, naj se zavedajo, ga so predstavniki tistega razreda, ki gradi novi svet in naj vestno in marljivo vršijo svojo častno in vzvišeno nalogo kot zastopniki, vzgojitelji in voditelji delavstva pri gradnji borovniške proge ter naj pomagajo ministru za delo pri nadaljnjem uresničevanju delavskih teženj.

Nato je sledil kratek kulturni in fizikalni miting, na katerem je prvič nastopil novi pevski zbor borovniškega delavstva ter skromni delavski orkester. Oba sta nudila nekaj prijetnih glasbenih točk. Nastopil je tudi duet klavirskih harmonik, ki je mojstr-

sko odigral svoj spored. Poleg teh uspehih točk, ki kažejo prve začetke samostojnega kulturnega dela med delavstvom pri gradnji borovniške proge, pa je potrebno kritizirati točko »Jožeka in Ježeka«. Pri tej točki ni toliko važno to, da je bila slabo izvedena, temveč gre predvsem zato, da take plehke stvari niso dostojne delavskega odra. Tudi humor mora imeti neko vsebino, ker sicer preneha biti humor.

Volitve delavskih zaupnikov so nov korak k izgradnji delavske organizacije pri gradnji borovniške proge, katere uspehi ne bodo izostali, če bo delavstvo vztrajalo na poti, po kateri je krenilo.

Volitve delavskih zaupnikov I. gradbenega območja na borovniški progi

Gradbeno delavstvo na progi Preserje - Borovnica utrjuje svojo organizacijo in s hitrim tempom pospešuje gradnjo proge

Dokler so gradnjo borovniške proge vodila privatna podjetja, so vladale na tej progi zelo slabe razmere, tako v pogledu skrbi za delavstvo, kakor tudi v pogledu napredovanja gradnje same. Posledice brezbrzičnosti do najosnovnejših potreb delavstva ter slabe organizacije dela so se že dolgo poznale tudi potem, ko je železniška uprava prevzela gradnjo proge v svoje lastne roke. Nepravilnosti na tej progi so zavzele tak obseg, da je predsednik vlade LRS Miha Marinko v svojem nastopnem govoru opozarjal na nje, minister za delo LVS Tomo Brejc pa jih je ožigosal v našem listu že 29. marca t. l.

Toda za tako stanje niso bila kriva samo podjetja, temveč je ležal velik del krivde na delavstvu samem, ki ni zgradilo svojih organizacij tako, kakor bi moralo in ni pristopilo k delu za izboljšanje razmer, niti ni iskalo pomoči tam, odkoder bi jo moralo pričakovati, temveč je s prekrižanimi rokami čakalo, da se bodo razmere uredile same od sebe in zapadalo malodušju. »Pomanjkanje pobude, to je na tej gradnji napaka vseh, tako organiziranih delavcev kot sindikalnih funkcionarjev, tako delavskih zaupnikov kot inženirjev in tehnikov«, je tedaj napisal v svojem članku minister Tomo Brejc. Kasnejši razvoj gradnje proge je pokazal, da je imel tov. minister tedaj popolnoma prav.

Zahvaljujoč skupnim naporom naših oblasti, Glavnega odbora ESZDNS ter železniške uprave so se razmere v zadnjih starih mesecih temeljito izpremenile in izboljšale tako v pogledu preskrbe delavstva, kakor tudi v pogledu organizacije dela. Naravna posledica vsega tega je bila, da je delavstvo z novim elanom pristopilo k delu. Dojem je do tedaj storilost dela padala, je od tedaj naprej pričela rasti. V poslednjih treh mesecih je delavstvo skoraj stoodstotno sprejelo akord. S tem se mu je znatno povečala možnost zaslužka, istočasno pa od tedaj naprej iz dneva v dan raste količina izkopanega materiala.

Pri vsem tem pa se je zgodilo še nekaj drugega. Delavstvo je spoznalo, kaj se

da doseči z organiziranim delom. Spoznalo je, kako zelo mu je potrebna dobra organizacija. Saj pri tako velikem številu ljudstva brez dobre organizacije sploh ni možno kaj drugega kot anarhija. Delavstvo pri gradnji borovniške proge se je na lastni koži prepričalo, da je delovni kolektiv brez prave organizacije isto kakor človek brez hrbtnice.

Tako je prišlo v preteklem mesecu do reorganizacije obeh sindikalnih podružnic na progi: te dni pa je delavstvo pristopilo k izbiri novih delavskih zaupnikov, zavedajoč se, da je potrebno menjavati sindikalne funkcionarje in delavske zaupnike toliko časa, dokler se ne najdejo taki tovariši, ki so v resnici voljni in sposobni delati za dobrobit skupnosti.

V soboto popoldne so se vršile volitve novih delavskih zaupnikov na I. gradbenem območju, ki so se spremenile v praznik borovniškega delavstva. Volitvam je prisostvoval med drugimi tudi minister za delo LVS Tomo Brejc, čigar prihod so zbrani delavci burno pozdravili. Tov. minister je v svojem govoru pozval delavce, naj sledijo slavni tradiciji svoje sindikalne organizacije in naj ohranjajo njeno borbenost, ki se danes izraža v vedno večji storitvi pri delu ter v kulturni izgradnji. Za njim je govoril tov. Janko Rudolf, podpredsednik Glavnega odbora ESZDNS. On je poudaril, ali delavci nikdar ne dopustijo, da bi ostalo dušil konstruktivno kritiko, proti ostankom reakcije, ki skuša izkoristiti naše trenutne težave za propagando proti ljudski oblasti, pa se je treba boriti enofno in odločno. Nato je šef železniške gradbene sekcije tov. ing. Milan Bufon iznesel uspehe dela v preteklem mesecu. Količina izkopanega materiala, ki je v mesecu juniju znašala 27.000 m³, se je v mesecu juliju dvignila na 49.000 m³. Nadalje je navedel, da bo v kratkem proglašeno večje število udarnikov, kar bo prvič v zgodovini gradbenega delavstva. Med drugimi govorniki je nastopil tudi zastopnik ljubljanskih mladinskih brigad, ki pomagajo pri gradnji borovniške proge. Dejal je: »Zavedamo se, da delamo za ljudstvo in da smo to ljudstvo mi sami.«

Tekstilne šole in strokovni tečaji v novi Jugoslaviji

Znano dejstvo, da je pred to vojno bilo v naših tekstilnih tovarnah mnogo tujih strokovnjakov, potrebnih in nepotrebnih. Naši ljudje so opravljali le nižja dela, vodilni kader pa je bil tuj in nam nenaklonjen.

Zato je bilo že v stari Jugoslaviji ustanovljenih več tekstilnih šol, ki so skušale dati našim tovarnicam domače kvalificirane osebe. Ker pa so bile strogo vse tovarne v rokah tujega kapitala, ki je štetil tuje strokovnjake, je bil naš človek, tudi če je bil po kvaliteti izobrazbe enakovreden mnogo, krat tako zapostavljen, da je raje menjal poklic, kot da bi prenašal zapostavljanje.

Po osvoboditvi so tujci morali radi ali neradi zapustiti našo deželo in naši strokovnjaki imajo vso možnost udeleževanja na širokem polju svoje stroke. Napaka je le ena: da jih je premalo.

Zato se je oblast odločila, z vsemi sredstvi podpreti strokovno šolstvo, ki naj da naši industriji visoko kvalificiran kader vodilnega osebja.

Ne zadostuje pa le vzgoja teh vodilnih kadrov, ki bodo prevzeli vodstvo. Potrebno je dati strokovno teoretsko izobrazbo tudi delavstvu v tekstilnih tovarnah. Kdor stroko razume v vseh potankostih, jo šele prav vzljubi. Nov čas se ne boji prosvetljenih, progresivnih množic. Ko bo sleherni naš delavec izobražen do popolnosti in svoji stroki mu bo tovarna postala drugi dom. Zanimal se bo za svoje delo, našel izboljšave: iskal novih možnosti, se sam izpopolnjeval in produkcija bo rasla ter se tudi kvalitativno dvigala.

To tesno povezanost delavca z delom bomo dosegli a tem, da mu omogočimo teoretski vpogled v stroko. Dosegli bomo ta cilj s prirejanjem tečajev v tovarnah, kjer bod razni strokovnjaki, tehniki, inženirji in mojstri razlagali delavcem stroje, bistvo in zgodovino tekstilnih strojev in tekstilne stroke v splošnem. Nočemo robotov, hočemo ljudi, ki bodo s srcem in radostjo pri delu, ki bodo ponosni, da so delavci — graditelji srečnejše bodočnosti novih rodov.

Konkretno bi se ti strokovni teoretski tečaji v obratih izvajali takole:

Po sindikalni liniji bi se najprej pred očilo delavstvu potrebo mo izobrazbi. Prijavitelj bi se moral zavestati, da bodo tečaj redno in do konca posečali. (Doba trajanja tečaja naj bi se določila z ozirom na krajevne prilike, vendar ne bi smela presejati enega leta in ne biti manjša kot tri mesece. Tedensko naj bi bilo vsaj 4—6 ur predavanj.) Nato se tovariški strokovnjaki pogovore o snovi, ki bi jo bilo treba obdelati. Ti tečaji naj bi se delili na tri stopnje: začetniški, ki bi dajal predvsem splošno izobrazbo; strokovni, ki bi že nekoliko izvežabanemu delavstvu nudil dober pregled stroke; mojstrski, ki bi najboljšim delavcem in pomočnikom dal globljo splošno in strokovno teoretsko izobrazbo.

Navedila glede učnega programa, dobavo šolskih učbenikov, učil, tiskovin in drugih nujnih potrebščin bi oskrbela tečajem po tovarnah naša Tekstilna šola v Kranju. — Take bi bilo doseženo sodelovanje šole z obrati na najkoristnejši način.

Najlepši smoter teh tečajev v tovarnah pa bi bil v tem, da bi najboljši absolventi tečajev bili napoten v tekstilne šole bodisi na svoje, državne ali sindikalne stroške. Tako

bi bili najboljši in najbolj talentirani delavci deležni višje tehnične izobrazbe, ki je oia doslej dostopna le privilegirani, meščanski mladini, katere starši so bivali v bližini teh šol.

Taki vodilni strokovnjaki, ki so izšli iz prakse iz tovarn, od dela, bodo tudi politično najboljši vodilni kader v tovarnah. Izkušnje, ki jih imamo v tekstilni šoli pa tudi dokazujejo, da so najboljši in najpozornjši oni dijaki, ki so že delali v tovarnah kot tkalci, predloč ali kot delavci sploh.

Učni načrt Zveznega ministruva za industrijo itak predvideva, da bo mogoel sleherni vajenec lahko postati inženir, če bo nadarjen in marljiv. Kontinuiteta med posameznimi stopnjami izobrazbe bo neprekinjena. Pot navzgor ne bo nikomur zaprta, za resnične talente se bodo vedno našla sredstva, da jih dvignemo in jih privedemo do najvišje stopnje izobrazbe.

Ze sedaj pozivamo vodstva vseh sindikalnih podružnic v tekstilnih tovarnah, da napotijo svoje najboljšje mladince, ki imajo nižjo srednješolsko izobrazbo ali jo utejevajo kot privatisti doseči, na eno od naših obstoječih tekstilnih šol.

V naši državi obstoje sedaj sledeče tekstilne šole:

Drž. tekstilna šola v Kranju.

Drž. srednja tehnična-tekstilna šola v Lesčevcu.

Drž. srednja tehnična šola, tekstilni odsek v Petrogradu.

Drž. tehnična šola, tekstilni odsek v Varaždinu.

Drž. centralna obrtna šola, tekstilni oddelek, Zagreb.

Vse te šole so organizirane na različnih oazah, nekatere so dvo-, druge tro- ali štiritletne. Tudi snov, ki jo obdelajo na teh šolah, je obširnejša ali bolj zgoščena.

V bodočnosti je treba tudi na tem polju pristopiti k enotnosti. Strokovnjaki, absolventi teh šol bodo morali imeti enako kvalifikacijo in vsaj približno enako znanje.

Prav je, da se tekstilne šole nahajajo v več krajih naše domovine, vendar bi bilo umestno, da bi vsaka od teh šol posvetila pažno eni panogi tekstilne industrije.

Ne potrebujemo le splošnih tekstilnih šol, potrebne so nam specialne školske, predliskne, apreterske, pletilske in konfekcijske šole. Razen tega naj bi se nekatere že obstoječih tekstilnih šol posvetile bolj bombažu, druge volni, konoplji, lanu, svili itd. Predlog bi bil ta: šola v Kranju, bombažu in umetni svili, šola v Varaždinu volni, šola v Petrogradu konoplji in lanu itd.

Le na ta način bomo dobili kader specialistov, ki bo sposoben voditi našo tekstilno industrijo. Ta ima vsekakor pred seboj še velik razmah.

Seveda je treba urediti pri vseh tekstilnih šolah internate ali vsaj menze. Morda bi se sindikat tekstilnih delavcev in nameščencev obvezal zgraditi te domove za dijaštvo, ki bi dajal istočasno tudi stroho crnim obiskovalcem večernih tečajev, ki bi prihajali iz oddaljenih krajev v šolo iskati znanja. — Ti internati bi imeli tudi svoje dvorane, kjer bi lahko razvijali krajevni tekstilni sindikat svoje prosvetno delo, kar bi še bolj utrjevali vezi med šolo in tovarno, ki morata biti tesno povezani. Politično delo na teoretsko znanje si morata podati roke.

Minister za delo tovariš Tomo Brejc govori novoizvoljenim delavskim zaupnikom I. gradbenega območja na progi Preserje-Borovnica

Važnost in pomen jeseniških tovarn

Na Jesenicah je eno največjih industrijskih podjetij v Jugoslaviji in tudi največja železarna v naši državi. Ustanovljena je bila leta 1869, ker so v to silile prilike v tedanjem razvoju železarske industrije Slovenije. V Sloveniji je železarska industrija zelo stara. Davno je že obstajalo več malih fužin na lesno oglje, tako v Bohinju, na Jesenicah, v Železnikih itd. ki so dobivale kurivo iz velikih gozdnih kompleksov, rudo pa iz Pokljuke in okolice Jesenic. Koncem zadnjega stoletja te fužine niso mogle več obstajati; nujno je bilo, da pridejo na novo osnovo — kurivo koks. Sedaj tudi rudne zaloge gorenjskega kota, ki so sorazmerno siromašne, niso več mogle zadostiti za večje obrate.

Tekom desetletij se je jeseniško podjetje razvilo v smeri jeklarne. Surovo železo so dobivali iz škedenjskih plavžev, ki so tudi bili last KID-a in so tako tvorili z jeseniškimi obrati gospodarsko enoto. Po prvi svetovni vojni, ko so prišli škedenjski plavži pod Italijo, so se znašli jeseniški obrati v precej kočljivi situaciji. Obstajala je jeklarina in nekaj predelovalnih obratov — zastarelih valjarn, ki so bile prinesene še iz prejšnjih fužin v Bohinju. Surovo železo je bilo treba iskati drugod. To zivotačenje je trajalo vse do tedaj, dokler niso zgradili na Jesenicah novega plavža in pozneje še drugega.

Marskdo je začuden spraševal, zakaj obstoja železarna na Jesenicah, ko vendar ni tu niti rude, niti potrebne kuriva. Na splošno moremo reči, da se je jeseniška železarna razvila bolj na osnovi tradicije, kot pa na gospodarski osnovi in pa iz nujnosti, v katero je podjetje pripeljala krivična rapalska pogodba. Na tem mestu moramo danes posebno poudariti, da so škedenjski plavži postavljeni zaradi Jesenic in da morejo stvarno Jesenice kot jeklarina proučevati le na osnovi škedenjskih plavžev.

Jeseniško podjetje je tipično podjetje, ki se je dograjevalo tekom let po potrebi in nujnosti ter v interesu kapitala, zato ne predstavlja tehnično preglednega modernega obrata. V obratih so se obdržale naprave ki so bile prinesene ob ustanovitvi podjetja iz manjših fužin. Kar se je gradilo novega, je bilo včasih res novo, včasih pa tudi ne; podjetje se je gradilo precej nesmotno; glavni namen je bilo izkoriščanje, a investiralo se je v toliko, kolikor je bilo v interesu lastnikov in nič več. Upravo podjetja in tehnično vodstvo so imeli v rokah izključno ljudje nemške narodnosti; tudi vodeči administrativni kader je bil sestavljen iz tujcev ali domačih nemških uradnikov.

Takšno je bilo stanje pred vojno.

Takoj, ko so okupatorji zasedli Jesenice, so uvrstili podjetje v sklop nemške obratovalne industrije in v tej smeri prilagodili tudi produkcijo podjetja. Strojne naprave in peči, ki so bile že pred okupacijo v večini zastarele in iztrošene, je začel okupator roparsko izkoriščati. Produkcija se je forsirala na vse načine, toda obnovljalo ali investiralo se ni ničesar. Poleg tega je zavredno delavstvo sabotiralo in so nastale mnoge okvare. Več kot tretjina delavcev podjetja je odšla v narodno osvobodilno vojsko ali bila pozaprta v koncentracijskih taboriščih.

Po osvoboditvi je bilo podjetje v težkem stanju. Od bombardiranja ni bilo v tovarni sicer ničesar porušena, pač pa so bile vse naprave do skrajnosti izkoriščene in iztrošene. Električne centrale, ki so mogle v intaktnem stanju dobavljati podjetju le nezadostno količino potrebne električne energije, so bile delno poškodovane, mestoma pa popolnoma uničene. Vse vodilne strokovne, tehnične in administrativni kader nemške narodnosti je v veliki večini ušel. Tehnično in administrativno vodstvo je bilo poverjeno pitnemu številu domačih strokovnjakov. Pa to ni še vse. Cestne in železniške komunikacije so bile razrušene v vsej državi; prav tako so bile rudniške naprave v obupnem stanju in ni bilo mogoče dobavljati premoga, ki je življenjska surovina železarne.

Jože Leški:

Njegov prvi dopust

Delavec Tone Kresnik je po kosilu dejal svoji ženi, gledajoč pri tem skozi okno: »Pravijo, naj grem na dopust...«
Žena je za trenutek pomehala s pomikanjem ter skoraj s stisnjenim glasom dejala:
»Dopust? Na kakšen dopust?«
»Kakšen, he, za štirinajst dni pravijo, če ne še delj...«

Kresnik je vrgel ogorek skozi okno ter se nato obrnil k svoji ženi. Videl je njeno zadrego in to se mu je skoraj dopadlo.

»Ti si menda že mislila, da so me poslali za zmeraj, kaj?«

»Dva in petdeset let imam, pa do sedaj se o dopustih ni govorilo kaj prida,« je dejala žena. Nič manj nerodno pa tudi ni bilo Kresniku. Tega sicer ni hotel pokazati, toda ko so mu danes dejali, da more prihodnji teden nastopiti dopust, skoraj ni vedel, kaj odgovoriti. Nerodna reč to. Sicer si priznava, da je skoraj vse življenje sanjal o tem, kar celih šest in dvajset let službovanja ni hotelo priti. Eh kaj! Bil so celo časi, ko je lahko bil neizmerno vesel, da je sploh imel zaposlitev; takrat govoriti o dopustih pa bi bila skoraj neumnost. Zdaj pa kar naenkrat štirinajst dni. Žena je mogla opaziti, da je danes vse drugačne volje, spet si prižiga cigarete in preden je v vtaknil v usta, je dejal nekam zamišljeno:
»Je res hudič... Kar naenkrat pride vse to...«

Obnova države je zahtevala, da se na Jesenicah čim prej vzpostavi normalno obratovanje, saj je podjetje v preprilski Jugoslaviji predstavljalo glavnega dobavitelja za največja podjetja predelovalne industrije premoga. Valjarn, ki so prve začele obratovati, so mogle proizvajati le v zelo skrajnem obsegu. Jeklarne peči so stale do konca junija mrzle: potrebne so bile

je, prav tako za železnico in vojno industrijo.

Primanjkovalo je osnovnih surovin, predgeneralna reparatura, primanjkovalo pa je tudi kvalitetnega premoga. Ni bilo niti koks za pričetek obratovanja plavžev, ki so bili itak zaradi nestrokovnjakega obratovanja močno poškodovani in so zahtevali popolno obnovo. Velike so bile naloge, pred

katero je bilo postavljeno tehnično vodstvo podjetja in ljudske oblasti.

Koncem junija se je začela situacija bistveno izboljšati. Na Jesenicah je steklo prvo letko. Zahvaljujoč se požrtvovalnemu delu naših rudarjev in naporom ljudskih oblasti za vzpostavitev rednega prometa so mesec za mesecem šle v pogon nove peči in novi obrati KID-a. Predelovalna industrija je začela dobivati prepotrebne surovine in gradbe ter železnice potrebni gradbeni in konstrukcijski material.

Jeklarina je v letošnjem juniju producirala že preko 100% več kot lansko leto meseca julija in za približno 30% več kot v najboljšem mesecu lanskega leta. Valjarn in ostali obrati so izdelali za obseg 500% več kot v prvih mesecih po osvoboditvi.

Eden največjih uspehov KID-a je ta, da je tehnično vodstvo dokazalo, da morejo domači strokovnjaki, čeprav jih je po številu manj, v polni meri nadomestiti tuje. In ne samo nadomestiti, ampak napraviti celo mnogo več. KID je v enem letu dela za obnovo izdelala mnogo produktov, za katere smo bili popolnoma odvisni od uvoza iz inozemstva in to pod najtežjimi tehničnimi pogoji. Tak uspeh je mogoč samo v ljudski državi, kjer obstoja najtesnejše sodelovanje med delavci in inženirji.

Jeseniško delavstvo je v prvih mesecih obnove delalo, ne da bi prejemale plače, ob nezadostni prehrani in oskrbi z obleko in obutvijo. Primanjkovalo je osnovnih surovin in kljub največjemu prizadevanju naših oblast se je posrečilo šele v zadnjem času oskrbeti zadostne količine koks, da je lahko prišel obratovati plavž. Nerazumevanje zapadnih zaveznikov za potrebe naše obnove je produkcijo jeseniških tovarn precej oviralo. Velike težave so bile z dobavami surovega železa iz škedenjskih tovarn v Trstu, čeprav smo mogli to surovo železo

s polno upravljenostjo smatrati za svoj vojni plen. Isto nerazumevanje je bilo tudi v pogledu nabave koks in se moramo v prvi vrsti zahvaliti bratskim slovanskim državam Sovjetski zvezi, Poljski in Češkoslovaški, ki so nam še pravočasno dobavile potrebne količine koks za nemoteno obratovanje naših železarn.

Mnogo pomožnega materiala, za katerega smo bili prej odvisni samo od inozemskih tvrdk, se je nadomestilo z iznajdbami jeseniških delavcev. Mnogokrat je že pretilo, da se bodo posamezni obrati ustavili, toda vedno se je našel izhod. 180 predlogov za izboljšanje dela in higijskih priključkov je prineslo podjetju preko en milijon dinarjev letnih prihrankov. Obnovljena dela na plavžu št. 1 so pokazala, da moremo z domačim delom in trudom zveznih delavcev opraviti razna dela mnogo boljše, cenejše in hitreje kot pa so jih bili zmogni tuji strokovnjaki, ki so ta plavž gradili. V martinarni je največji uspeh peč »Titovka«, pri kateri so bila zadnja tehnična dela in to bistvena dela na revizivnem krmilju izvršena v domačem konstrukcijskem biroju.

Mnogo bi morali naštevati, če bi hoteli navesti vse uspehe, ki so jih jeseniški železarji dosegli v tej kratki dobi po osvoboditvi. Podjetje se ponaša s 139 udarniki.

Železarno na Jesenicah čakajo še mnoge velike naloge. Težka železna industrija v predprilski Jugoslaviji je bila odvisna od inozemstva. Prav tako je tudi v predelovalni industriji. Tako se je dogajalo, da smo izvažali železno rudo, nad 40% gotovih železnih in jeklenih izdelkov pa uvažali. Prva naloga, ki so si jo naše oblasti v težki industriji zadale, je ta, da bomo krili potrebe težke industrije sami. V tej zvezi lahko računamo na velik razmah jeseniških železarn.

Jeseničani se ponašajo s 139 udarniki

1. MARKIZETI JANEZ je zaposlen kot žebjar. Na svojem delovnem mestu je povečal proizvodnjo, ki je v povprečju 6 mesecev za 34% višja od proizvodnje v letih 1939-40.

2. KNEZ MARIJA je zaposlena kot ročna zavijalka žičnikov. Predvojno proizvodnjo je v 6 mesecih presegla za 72%.

3. SILAR JANEZ, ključavničar konstrukcijske delavnice je povisal storitveno normo za 40 do 62% in je vztrajni bорец za boljšo kvaliteto dela.

4. TORKAR FRANC, livarski mojster, je z izboljšanjem delovnih postopkov v livarni prihranil na času in materialu 39.000 din. Predlagal in izvedel je uporabo nadomestka za svečne zračnice ter skupaj s tov. Ravhkarjem predlagal racionalnejši način izdelave varilne žice.

5. BIDOVEC JANEZ, delovodja v adjustazi pločevine je s pravilnim razporedom dela dosegel večjo zmogljivost adjustažnega dela, da višek proizvodnje prog ne povzroča zastanka odpreme.

6. BOLKA FRANC je pri največjem delu ročnega oblikovanja »dinas« opeke v šamotarni s svojo pridnostjo za 23% prekoratil proizvodnjo iz leta 1939.

7. ULČAR ALOJZ, ključavničar in skupinski vodja v konstrukcijski delavnici je s predlogi in izvedbami izboljšav pospešil delo tako, da presega proizvodnja posameznih izdelkov običajno normo za 30%.

8. VIDIC JOŽE, delovodja valjčne proge fine pločevine je pripomogel s svojim strokovnim znanjem in vestnostjo predvsem k uspehu izdelave dinam in frato-pločevine ter pomagal dvigniti proizvodnjo proge za več kot 20%.

9. ODLASEK CIRIL je kot obratovodja pločevinske valjarne s pravilnim vodstvom dosegel, da so valjarne presegle proizvodnjo za 20 do 25%. Preuredil je dvizne mize pri celičnih pečeh, kar je dvignilo storitev in olajšalo delo.

10. PIVK MATEVŽ, prvi valjavec na končnem ogrodju proge tanke pločevine je

kljub pomanjkanju kvalificiranih moči mnogo pripomogel, da je proga presegla proizvodnjo za 22%. Pripomogel je tudi k uspehu izdelave dinam in frato-pločevine.

11. SMOLEJ ALBIN, zanekar in predvaljavec v žični valjarni je eden izmed trojice, ki je predlagala in izvedla odvodni kanal za zanjke, ki preprečuje pogoste zastojne proge in izmečke materiala.

12. KOGOVSČAK ANTON, mojster v adjustazi tanke pločevine je s smotno organizacijo dela uspel, da povečana proizvodnja, ki znaša 22%, brez vsakih zastojev poteka skozi adjustažne obrate. Izboljšal je tudi način krivljenja žarilnih klobukov.

13. KLINAR FRANC, topilec v martinarni je sodeloval vzhledno in vzpodbudno pri obnovitvenih delih martinarskih postrojev. Zaradi uspehov pri svojem delu je bil že med prvomajskimi nagradjeni, od takrat pa borbo za boljšo kvaliteto dela še stopnjuje.

14. URH ANTON je zaposlen kot rezervni valjavec na končnem ogrodju tanke pločevine in spada med udarnike, ki so največ pripomogli, da je posada vkljub pomanjkanju kvalificiranih sodelavcev dvignila proizvodnjo za 22%.

15. RAVNIK JOŽE, glavni delovodja v žebjarini uspešno zmaguje težave pomanjkanja raznega materiala in kvalificiranih moči. Njegova iniciativa v šestih podrobnostih specialnega obrata v veliki meri omogoča izvedbo predpisane programa in ga celo presega.

16. KERSTAJN JANEZ je kot prvi zračilec pločevine večkrat zaporedoma za 50% prekoratil povprečno storitev zračanja. Njegovi uspehi so rezultat iniciativnega in vestnega dela.

17. MRAK JAKOB, skladiščnik v žičarni je ob pomanjkanju »Fanoc« masti sestavil nadomestno mazilo za mrzli vlek žice, ki povsem odgovarja potrebam. Novo mazilo je napram uvoženemu cenejše za 10.000 din letno.

18. ZEVNIK FRANC, mojster adjustaže debele pločevine je s smotnim razporedom dela dvignil zmogljivost adjustažnih obratov, da povečana proizvodnja proge, ki znaša 23%, brez vsakega zastoja poteka na vsej progi odprave.

na jasnem, kaj naj stori v teh štirinajstih dneh. Da bi doma sedel in gledal svojo ženo, to bi ga bilo sram in napsled bi to bilo tudi dolgočasno. Da bi popravil kurnik, bi še nekam šlo, toda za to najde potrebni čas tudi izven dopusta, saj ni nič posebnega zbiti tiste dile.

Ko je tako razmišljal, je vedno močnejše prodirala misel, ki jo je tudi slišal na sestanku: »Tovariši, uživajte dopust v kakšnem letovišču...« Kresnik se je herodno premaknil in pri tem zagledal prazno posodo poleg sebe. Vstal je in jo postavljal pod pipo. Z mislijo na te besede se je potem zagledal čez dvorišče nekam daleč. Nekam neurejeno se spominja tistih krajev, ki jih je bral tajnik podružnice. Toda on je v tej vojni mnogo zgubil. Še svojega pohištva sedaj nima; prekleli Nemci! Toda to je napsled je bilo lepo, da jim je prebral s prospekta tista lepa imena krajev, jezer in toplic. Voda je že tekla čez posodo, on pa je še vedno strmel tja daleč, dokler ni zaslišal glas žene:
»Zakri pipo, Kresnik!«
Tisti dan, bil je terek, o tem niso ničesar več govorili. Do ponedeljka je daleč in tudi to je res, da ni dobro, če se človek nečesa preveč veseli. Popoldne in naslednje dni je hodil v delavnico, kakor vsi ostali, le s to razliko, da takih, kakršnih je on, med njimi ni bilo mnogo. To sicer ni nič posebnega, da je že pred vojno delal v tem podjetju dolga leta, toda nekaj izrednega je to, kar danes Kresnik čuti s svojim podjetjem. On poprej ni bil bogve kako zaveden, res pa je tudi, da mu ni

bilo vseeno in da je svojega sina dobro vzgojil. Toda danes si še sam ni na jasnem, odkod njegov preobrat v tem pogledu. Svoje stroje ljubi, kakor da jim je oče. Sleherni vijak na njih mu je pokoren in delavec Kresnik dela z njimi prave čudeže, ki so jih nekoč znali delati nekeje zunaj v svetu. Sam ne ve, kako je nekega dne prišlo do tega, da so ga ob stroju fotografirali...

Toda to veselje in vdanost mu je vnovič zagrenil žgajnar.
»Pravijo, da boš šel med prvimi na dopust? Se le nisi zastoj tak gnal...«

To ni bilo prvič, toda Kresnik se kljub temu ni znašel, žgajnar je vedno le tako mimogrede zbadal, nikdar se ni upal spuščati v razgovore, razen tam, kjer je našel sebi enake. Toda od jeze se je le pri- dušil, dasi ga žgajnar ni mogel več slišati. Vedno bolj po no skledo bi hotel imeti, je brundal Kresnik, »doprinesiti k temu pa figo...«

Takih kakršnih je bil žgajnar, je bilo malo. Kresnik je bil prepričan, da bodo še ti posamezniki morali izginiti ali pa se priključiti večini.

Šimen poleg njega je videl Kresnikovo nevoljo, pa mu je dejal:
»Pusti ga! Še dnea je jezen, ker so ga dobili v bolniškem stanju, ko je krampal na svojih filki zemlje. Zdaj boš za nekaj časa zdrav, so mu takrat rekli, ko se je predčasno moral vrniti na delo.«

Zunaj je bil lep dan. Na objavnem desko je zaupnik pritrjeval seznam onih, ki bodo

prvi šli na dopust. Štirinajst imen je bilo zapisanih, med njimi je bil Kresnik na drugem mestu. Pred njim je bil le borec invalid Ivan, za njim pa ostali najzgodnejši tovariši. Te nazive so imeli poleg sebe, ob Kresnikovem imenu pa je bilo zapisano: udarnik, dvajset dni dopusta. Spodaj pa je podružnični odbor vse pozval na sestanek po končanem delu.

Ljudje so začeli hoditi k deski. Skupine, ki so so stale pred njo, so umolknele. Pred njimi so bile črke, katerih se niso mogli nagledati. Saj menda sploh niso vedeli, pri čem so. Pogledi so begali zvrha do zadnje besede in potem spet skrajja. Delavci in nameščenci, končno je prišel čas..., in potem zadnja imena: Franc Obretan, Gregor Krajnc, Sime Večko...

Zadaj so se ljudje naslanjali na hrbe prednjih in ti so se potem jezili, da še v miru ne morejo prebrati vsega seznama. Podobno je tudi bilo na sestanku, ki ga je odbor v ta namen sklical. Zbrali so se kakor k nenavadnemu dogodku. Sicer je to tudi bilo res.

»Čudno je, da je tako hitro do tega prišlo,« je ugotavljal prileten mož.

»Kako se boš pa obnašal,« se je šalil drugi, »ko boš doma štirinajst dni brez dela?«

To je zares nerodna reč, ker so nekoč delavca vzgajali le zato, da je neprenehoma moral garati. »To je sedaj zmagala,« so si ljudje rekli, prepričevalno.

Spominjal pa so se pri tem tudi nekdanjih lastnikov, direktorjev in tistih, ki so se povzpeli do vrha in so zaradi tega po-

Odredba o plačah gospodinjiskih pomočnic

1. člen

Za gospodinjiske pomočnice, ki so v skupnem gospodinjstvu z delodajalcem, se določijo poleg hrane in stanovanja še naslednje mesečne plače, in to:

a) za gospodinjiske pomočnice, katerih službena doba ne presega enoletne zaposlitve, od 400—500 din;

b) za gospodinjiske pomočnice, katerih službena doba presega enoletno zaposlitev ter opravljajo:

- 1. vsa hišna dela, od 500 do 700 din;
- 2. vsa hišna dela in samostojno kuhajo, od 700 do 900 din;
- c) gospodinjiske pomočnice-sobarice od 500 do 700 din.

Ako je gospodinjiska pomočnica sicer v skupnem gospodinjstvu, nima pa stanovanja pri delodajalcu, ji mora delodajalec plačevati vrednost stanovanja v denarju.

2. člen

Za gospodinjiske pomočnice, ki niso v skupnem gospodinjstvu z delodajalcem in so zaposlene samo del dneva, so določene sledeče meze na uro:

- a) za tiste, ki ne kuhajo, od 7 do 9 din;
- b) za tiste, ki kuhajo, od 8 do 10 din;

3. člen

Službena doba po tej odredbi pomeni čas, v katerem je neka oseba zaposlena kot gospodinjiska pomočnica, bodisi pri enem ali več delodajalcih.

4. člen

Delodajalci morajo dati svojim gospodinjiskim pomočnicam, ki so v skupnem gospodinjstvu in stanovanju z njimi, vsako nedeljo od 14. do 23. ure ter vsak četrtek od 15. do 22. ure popolnoma prost. V tem prostem času delodajalci gospodinjiskih pomočnic ne smejo ovirati.

V času od 21. do 6. ure morajo dajati

delodajalci svojim pomočnicam nemoteni počitek ter jim za ta čas, razen v primerih izredne, nujne potrebe, ne smejo nalagati nekakega dela. Po 20. uri smejo biti gospodinjiske pomočnice zapolene le s postrežbo pri večerji svojih delodajalcev.

5. člen

Pravice, ki grede po tej odredbi gospodinjiskim pomočnicam, se z dogovorom ne smejo omejevali.

6. člen

Za vse spore, ki nastanejo glede ravnana po tej odredbi med delodajalci na eni strani, ter gospodinjiskimi pomočnicami oziroma sindikalnimi organizacijami na drugi strani, so pristojna delovna sodišča.

7. člen

Vse obveznosti podrobne značaja, ki izhajajo iz delovnega razmerja med delodajalci in gospodinjiskimi pomočnicami, se urejajo s posredovanjem sindikatov v duhu te odredbe s pismenimi dogovori.

8. člen

Kršilce te odredbe kaznuje z denarno kaznjo do 3000 din okrajni izvršni odbor, v čigar območju je gospodinjiska pomočnica opravljala go-p-dinjiske posle.

Zoper obsodbo je dovoljena v 8 dneh pritožba na nadrejeni okrajni izvršni odbor, čigar odločba je dokončna.

Pritožba se vložijo pri okrajnem izvršnem odboru, ki je obsodbo izrekel.

Denarne kazni, izrečene po tem členu, s stekajo v socialni sklad okrajnega ljudskega odbora.

9. člen

Ta odredba velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«.

Ljubljana, dne 20. julija 1946.

Minister za delo: Tomo Brejč s. r.

vozn park 1 milijon 100 tisoč din je sicer velika vsota, toda služila bo svojemu namenu. V isto vrsto spada vprašanja nabave inventarja za zadrúna oddajaljša, ki so zala kakor gobe po dožu. Iz izdane vsote 1.500.000 din za ta inventar se vidi, da je nakupovala že starejši in rabljen inventar, ker bi sicer ta vsota za večkratno narasla. To je v glavnem karakteristika sedanjega položaja in razvoja ljubljanske Naproze.

Občni zbor sam pa je bil najboljši dokaz, da se zadruga zaveda važnosti svojega poslanstva, da se zaveda težav, ki so na njeni poti čakajo, in pokazal je obenem tudi trdo zavest, da bo zadruga s požrtvovalnostjo premagala vse težave in izvršila svoje poslanstvo. Referati predsednika, tajnika in blagajnika so prav s tem, da so opisali vse dosedanje težave in tudi samokritično premetrili, kje je zadrúno delo uspelo in kje ni, uspeli napravili na vse navzoče najboljši vtis. Predvsem nam je ugajal v predsedniškem referatu zelo pravilno začrtan odnos, ki mora vladati v zadrugi od strani vodstva do članstva in do zadrúnega strokovnega kadra. Podhranjevanje demokratične vzgoje potom prepričevanja, diskusije in pospeševanje iniciativ od spodaj — vse to so postuli tistih večnih sil ljudstva, ki predstavljajo goré. Odkritost samokritike glede posameznih napak bodisi pri vodstvu, bodisi pri strokovnem kadru ali članstvu, bistri kritike glede nezadostne izgradnje revizijskega sistema, močila izboljšave vsega zadrúnega aparata.

Bilanca zadrúge nam kaže, kje mora zadrúno članstvo zastaviti delo, da se notranje votline v zadrúnem sistemu izpolnijo. Vsota vplačanih deležev v znesku 3.143.000 din je v primeru z vrednostjo zaloge z dne 31. decembra 1945 v znesku 11.412.000 din odločno premajhna. Mi smo že svoječasno v nekaj člankih zagovarjali načelo, da mora biti v dobri zadrugi križ obratni kapital iz zadrúnih deležev in to mora biti tudi glavna karakteristika zadrúge. V skrajnih posledicah je zadruga vedno last tistega, ki ji daje obratni kapital; neupštevanje tega načela je po prvi svetovni vojni zelo kosilo delavsko konzumno zadrúništvo. Sicer je danes odnos zadrúništva do države iz temelja spremenjen; toda navaditi se moramo v vseh ustanovah gospodariti s tistimi svestvi, ki smo si jih sami poskrbeli. Kam li prišla država in njene kreditne ustanove, če bi posamezni gospodarski sektorji in njihove ustanove samo jemale in ne tudi dajale? Država mora dati posameznim gospodarskim postojankam odmerjeno višino kredita, ker tudi ona nima čudodelnega stroja, ki bi ji dajal sredstva brez omejitev. Tudi kredit mora pravilno porazdeliti po potrebah in važnosti posameznih ustanov, in teh je na stotine; obnova porušenega prometa, obnova porušenih domovališč, izgradnja industrije itd. itd.

Zadrújni referenti v naših strokovnih organizacijah morajo glede vplačevanja deležev storiti več, kakor so do sedaj storili. Naše strokovne organizacije so tako zelo zainteresirane na dobrem razvoju zadrúništva, da se ne smemo strahovati nobenih težav, kadar gre za pomoč zadrúnim organizacijam. Pogumno moramo pojasnjevati njihove težave in se pogumno boriti proti vsem onim tokovom, ki pokušajo izkoristiti naravne težave, ki jih mora premagati zadrúništvo.

Ne mislimo s tem hvaliti vse, kar je zadrúnega, pa če je dobro ali slabo. Mislimo pospeševati vse, kar je dobrega, in odpravljati, kar je slabo. Toda nikoli se ne smemo postaviti v pozó sodbnika, ki gleda s prekritimi rokami na borbo zadrúništva in kritizira vse ono, kar ni uspelo, dočim sam ne pomaga premagovati stotine težav, ki jih je treba premagati.

Pred zadrúništvom je še mnogo nalog. Od Naporz pričakujemo, da jim bo kmalu uspelo organizirati tudi potrebne produkcijske obrate v svojem delokrogu. Tukaj mislimo na popravilnice čevljev, na usnove vitev potrebnih pekarn, mesarij in sličnih obratov, ki se najbolje organizirajo po tej liniji. Teško si je tudi zamisliti dobre menze brez sodelovanja Naporz. Od Naporz pričakujemo, da bodo tako izpopolnile svoje obratovanje, da bodo njihova oddajaljša vzor hitre postrežbe z dobrih blagom po solidnih cenah. Od njih pričakujemo sodelovanje pri novih stavbenih zadrúgah, kjer bodo lahko dragocen svetovalec pri nakupovanju raznega materiala, pri nabavi notranjih oprem, pri organizaciji skupnih pranic itd. itd.

Zato bomo o vseh teh zadevah še pisali in se apelirali na vse članstvo strokovnih organizacij, zlasti na zadrúne referente v posameznih odborih, da store, kar jim je mogoče v prilog pravilnega razvoja našega zadrúništva.

novanje in številk osebne izkaznice. Podatke izpolnitno s pisalnim strojem in ne več kot za osebo v en predelek formulirja. Izpolnjene formulirje oddajmo pri »Putniku« najkasneje do sobote 17. avgusta do 18.30 ure. Imena se v spisku ne smeje popravljati, niti prečrtavati.

Zamenjava blokov je nedopustna. Nepotrečni bioni se ob povratku zamenjajo za govo vino pri »Putniku«. Vsak izletnik naj ime s seboj osebno izkaznico. Prijave po določenem roku so izključene.

Kakšna mora biti sindikalna zastava

Večkrat prihajajo na Glavni odbor ESZDNDJ za Slovenijo vprašanja, kakšna naj bo sindikalna zastava. Tudi mnoge podružnice, krajevni odbori, celo KMS-ji naročajo sindikalne zastave, ki niso v duhu današnjega časa in ki tudi ne upoštevajo obvezne sindikalne zastave. Če drugi plenum Glavnega odbora ESZDNDJ, ki se je vršil 1. aprila 1945 leta, je prinesel zaključek o sindikalni zastavi in sindikalnem znaku, ki je obvezen za vse sindikalne organizacije v naši državi. Zato niti za sindikalno zastavo niti za znak ne more priti v obzir nikakršna druga oblika.

Sindikalna zastava je rdeče barve. V gornjem levem kotu ob koplju se nahaja sindikalni znak, poleg znaka ali preko zastave je izpisano ime sindikalne organizacije. Zastava je dolga 2 m in široka 0,90 m. Izdelava in material za zastavo je poljubno. Koplje je 2 m dolgo ter se za pravo tako lahko poljubno uredi.

Opozarjamo ponovno vse sindikalne organizacije, da ne delajo nekih posebnih praporov, temveč da so zastave enake, kar je tudi važno zaradi samih sredstev. Opazili smo namreč, da nekatere sindikalne organizacije trošijo precejšnja sredstva za svoje zastave, medtem ko bi, če bi se držali sklepa o enotnih sindikalnih zastavah, bili stroški neprimerljivo manjši.

Glavni odbor ESZDNDJ za Slovenijo.

FIZKULTURA

Fizkultura — množično gibanje

Letošnji fizikulturni praznik je bil v Sovjetski zvezi zopet praznovan na izredno svečan način. Bila je to manifestacija zdravja, lepote in mladosti, zdravega hoda zdravega ljudstva, ki ima v svoji fizikulturi sigurno jamstvo za svojo bodočnost. Časopis »Trud« je zapisal v zletnih dneh besede Stalina, naslovljene vsem fizikulturnikom Sovjetske zveze. Med drugem je Stalin dejal: »Daj danes praznujete tako mogočno svoj fizikulturni dan, je zaslug boljševiške partije in sovjetske vlade. Ker so sindikati zajeli v fizikulturi široko plast ljudstva, je v Sovjetski zvezi zrasla generacija ljudi, zdravih, močnih in polnih življenja, ki stalno dvigajo moč in ugled sovjetske države in ki bodo znali ubraniti svojo rodno zemljo pred vsakim neprijateljskim napadom.

Te besede Stalina jasno izpričujejo dejstvo, da so sindikati tista množična organizacija, ki mora imeti glavno besedo pri fizikulturni vzgoji širokih množic, da so sindikati tisti, katerim pripada glavna vzgojna naloga. Fizikultura mora postati sestavni del vse kulturne vzgoje našega delavca. Fizikultura bo vzgojila človeka, da bo vsestransko izvežban in zaradi vsestranske izvežbanosti svež in spočit. Močnin in svež bo imel pri delu uspehe, z lahkoto bo dvigal nohte. Dvig vsestranske usposobljenosti pri delu in pa stalna pripravljivost za obrambo svoje države, to so nujne posledice pravilne fizikultorne vzgoje. Pravilno usmerjena fizikultura ne bo vzgajala specialistov v posameznih panogah; to ni njen pravi namen. Poказati sposobnosti v vseh panogah, doseči vsestransko usposobljenost — to je naloga zdrave fizikulture. Naporno delo utruditi mislice in njih napolni s škodljivimi snovmi. Enostranska vadba tudi utruja; raznovrstna vadba telo spočije, sprosti mislice škodljivih utrujajočih izločin. Le ta fizikultura bo v pomoč pri delu in bo vzgojila nov tip človeka. Marsikdo si bo zastavil vprašanje, zakaj

Pojasnila za ustanavljanje stanovanjskih zadrug

Priprave za ustanavljanje stanovanjskih zadrug so do sedaj vršili zastopniki; Odselka za zadrúništvo pri predsedstvu vlade LRS, zastopniki krajevnih ljudskih odborov in zastopniki krajevnih medstrokovnih svetov iz Ljubljane, Jesenice, Kranja, Trbovelj, Celja in Maribora. Na več konferencah je bil predelan celoten material in sestavljena dokončna pravila za nove stanovanjske zadrúge. Ta pravila so bila s strani našega Glavnega odbora Enotnih sindikatov razposlana vsem podružnicam, krajevnim odborom in KMS-om.

Nadaljnji postopek pri ustanavljanju stavebnih zadrug je naslednji. Najprvo se ustanovi iniciativni odbor za ustanovitev stanovanjske zadrúge in to v vseh krajih, kjer se stanovanjska zadruga namerava ustanoviti. Iniciativni odbor sestavljajo načeloma: krajevni ljudski odbor z enim zastopnikom, Na-proza dotičnega kraja z enim zastopnikom, KMS ali krajevni odbor ali podružnica sindikatov z enim zastopnikom in dalje se izvoli za zborovanje interesentov, katerega skliče sindikalni forum dotičnega kraja, tudi enega sindikalista. Ko je to delo opravljeno, gre iniciativni odbor takoj na delo, da zainteresira in popiše vse interese, ki nameravajo pristopiti k stanovanjski zadrugi in vse ustanove, ki so pripravljene sodelovati, nakar se bo sklicel ustanovni občni zbor, na katerem se bo izvolil upravni in nadzorni odbor novo ustanovljene stanovanjske zadrúge. To je v glavnem postopek pri ustanavljanju stanovanjskih zadrug. Pri tej priliki bi opozorili še na to, da morajo sindikati, ki so izšli v »Delavski enotnosti«, »Ljudski pravici« in »Poročevalcu« v tej zadevi in na natančni študij tozadevnih pravil. Kjer bi želeli še kakšne podrobnejše informacije o stanovanjskih zadrúgah, naj se obrnejo preko tajništva Zveze na zadrúnega referenta pri Glavnem odboru ESZDNDJ za Slovenijo.

Sindikalne organizacije so zainteresirane na dobrem razvoju zadrúništva

Poučen občni zbor ljubljanske »Naproze«

Preteklo nedeljo 11. avgusta se je vršil občni zbor ljubljanske Naporze, katerega je poselilo 211 delegatov, ki so zastopali 10.550 kupujučih članov in sicer po stanju z 31. decembra 1945. Ker je občni zbor obravnaval probleme, s katerimi bodo imela opravka več ali manj vse Naporze (nabavno prodajne družgve) zato smo se namenili, o tem občnem zboru sestaviti nekoliko podrobnejše poročilo.

Trenutna gospodarska situacija, ki je narekujejo na eni strani padajoče cene blagu, a na drugi strani nov pritok boljšega mirnodobskega blaga, postavlja nabavno prodajno zadrúništvo pred tako preizkušnjo, kakršno mora preostati vsak otrok, ko dobi ošpice. Burea razmah zadrúništva na širino, ki je povzročil po sprostitvi ljudskih sil, ki jih je povzročila zmagovita narodna osvobodilna borba, je moral nujno povzročiti v taki hitri rasti zadrúnega organizma nekaj notranjih votlin in nesorazmerje med velikostjo števila članstva in množino strokovnega in vodilnega kadra.

Nekaj primerov bo v tem pogledu zelo poučnih. Ljubljanska Naproz je združila v enotno zadrúgo 12. prejšnjih konsumnih zadrug, ki so imele skupno 13 oddajaljš z 28.000 oskrbovancem. Temu nasproti je delovalo takrat na istem teritoriju 242 privatnih špeciarijskih trgovin s kakimi 80.000 oskrbovanci. To razmerje se je do sedaj v ogromnem preokretu spremenilo. Danes oskrbuje 57 zadrúnih špeciarijskih oddajaljš okoli 49.000 oskrbovancem, dočim oskrbuje 209 privatnih trgovin komaj 56.000 oskrbovancem.

Te številke dajejo tudi pojasnila, kje so vzroki, da zadrúna oddajaljša zaenkrat ne morejo tako hitro postreči svojim kupovalcem, kakor lahko to store privatne trgovine: saj pride na eno zadrúno oddajaljš 850 oskrbovancem, dočim odpade na posameznega privatnega trgovca le 240 oskrbovancem. Kazalnik je, da je pri takim razmerju manj časa na razpolago za zadrúnega kupovalca, kakor za kupovalca v privatni trgovini; toda na drugi strani ustvarjajo zadrújni kupovalci s svojo kupno močjo skupno zadrúno premoženje, ki je v vsakem primeru obrambna postojanka ljudskih svobod; dočim ustvarjajo kupovalci pri privatni trgovini privatno svojino dotičnega trgovca, ki je samo njemu na užitek in postojanka njegove osebne moči.

Poleg teh 57 špeciarijskih oddajaljš poseduje ljubljanska Naproz še 3 manufakturna, 2 galanterijski in 2 oddajaljša za porcelan ter steklo in dalje ene oddajaljša za obutev ter 3 zadrúne gostilne; skupno torej 68 zadrúnih obratovališč.

Pri spojitvi 1. oktobra 1945 je imela zadruga 214 uslužbencev (od tega 10 vajencev), dne 30. junija 1946 pa zaposluje že 379 uslužbencev, od katerih je 31 vajencev. Te številke nam kažejo, kako hitro mora zadruga povečevati svoj strokovni kader. In ker se ta rekrutira večinoma iz vrst privatne trgovine, so tudi razumljive težave, ki jih je treba prenesti, predno bo vse to pravilno prekrvano z novim zadrúnim duhom. Pri takem burnem naraščanju zadrúnega gibanja je še vprašanje, kje vzeti čas za pravilno šolanje strokovnega kadra in kje dobiti primerna sredstva in prostore za vse to.

Naslednja težava, ki je pa sedaj premagana, je bilo vprašanje primernih prostorov za tako velik trgovski aparat, kakor ga predstavlja ljubljanska Naproz. Zadrúna oddajaljša, ki jih je Naproz podedovala, so razmeroma zelo skromna, brez potrebnih modernih skladišč in prostorov za centralno pisarno. Edino poslopje, ki bi svojim skladiščem priložilo lahko v poštev, je bilo oddajaljš železniške zadrúge na Masarykovi cesti, ki je pa pri nesrečni eksploziji na železnici junija 1945 bilo skoraj do tal porušeno in je predstavljalo kup razbitega betona in skriviljenega železja. Zadrúnemu vodstvu ni preostalo drugega, kakor zidati to poslopje znova in prav dan pred sedanjim občnim zborom je bilo poslopje op skromni, a pristojni svečanosti postavljen v zadrúno službo. Tu je sedaj na razpolago centralno skladišče za kakih 120 vagonov blaga in centralne pisarne, v katerih se bo moglo dirigirati tako ogromen promet, kakor ga zadruga obvladuje.

Kakor vse zadrúge, tako je morala tudi ljubljanska Naproz za velikiimi težavami premagovati transportne težave s povsem nezadostnim transportnim parkom, saj je začela svoje obratovanje z enim samim kamionom in si je končno z vsemi težavami, ki so s tem v zvezi, nabavila sedaj 8 kamionov, s katerimi bo dobro obvladala to vprašanje. Manjka ji le enolne garaže in popravilnice, kar bi izdatno povisalo transportno sposobnost voznega parka. Izdalek za

V zadnjih dneh pa je dema prisa žena do zaključka, da bo sama svetovala možu, da bi šel vsaj za jsem dni nekam na oddih. »Oh, je vzklkila pri sebi vsaj sam je itak preveč starokopiten, da bi si kaj takega privoščil...« Licerka Lojzka je prikimala in skiep je bil narejen: v soboto mu pove da je s hrana! pred treni meseci njegovo nagrado. Sčet je je takrat izročil njej za nabavo potrebni ropotij, kakor je to rekel in danes je verjetno mšljenja, da od tega ni ostalo nič dinarja več.

Ko je prišel Kresnik v petek zvečer od dela domov, je v kotu zapazil kovček, ki si ga je žena sposojila pri sosedu.

»Kaj že veš,« mu je zaslo ob pogledu nanj.

»Kaj?« je skoraj prav tako preesnečen, ne vzklknila žena.

»Za štirinajst dni me pošljajo zastopaj in kamor hočem se reklj...«

Kakor v ponedeljek, ko je ženi povedal, da bo dobil dopust, ga je tudi sedaj začudeno pogledala.

»Ja, je res hudič, če kar tako naenkart, tako čez noč pride tako presenečenje.« je dejal in si prižigal cigareto. »In to že po-pu-trišnjem zjutraj. Saj sem se braal, pa ni nič pomagalo. Dva prideta pome.«

»že pojutrišnjem!« je vzklknila žena in takoj pustila opravok. »Da bi človek kaj takega vsaj teden dni prej vedel, da bi lahko vse v miru pripravila...«

Pa je kljub temu bilo vse pravočasno pripravljeno. V nedeljo zjutraj se je Kresnik odpravil na svoj prvi dopust.

Parada dela v Ajdovščini

»Putnike privedi v dneh 24. in 25. avgusta množični izlet članov sindikalnih podružnic v Ajdovščini, kjer se bo vršila ob priliki zaključka Titovega tekovanja »Psiada delavca delovnega ljudstva Julijske krčine.

Posebni vlaki bodo odhajali iz Ljubljane v soboto 24. avgusta popoldne, ura bo točno javljena v časopisju. V Postojni bodo udeleženci prestopili v kamione, ki jih bodo odpeljali v Ajdovščino. Še isto popoldne se lahko izletniki udeležijo koncerta pevskega zbora »Srečko Kosovelca«, zvečer pa ljudskega rajanja. Ta večer bo pripravljen velik ognjem.

Naslednji dan 25. avgusta bo vrsta privedev ter spredov »Parade delav, popoldne ob 13. uri bodo motociklistične dirke in nato na stadionu fizikulturni in kulturno-prosvetni nastop. Po nastopu bodo razdeljene nagrade in nato bo vsesposlošno ljudsko rajanje.

Povratek iz Ajdovščine bo 25. avgusta ob 19. uri s kamioni do Postojne, od tu z vlakom v Ljubljano.

Nekaj navodil:

Vsak udeležene prejme izletni znak kot vstopnico na vse prireditve. Poleg tega prejme blok bonov z vozovnico za vlak in kamion s tremi boni po 50 lir, čestitmi boni po 20 lir in petimi boni po 10 lir. S temi boni si bo vsakdo lahko krad hrano in plačal prenočišče. Izletniki plačajo za blok odnošno za vse skupaj 235 dinarjev.

Udeleženci se pripravljajo po svojih sindikalnih podružnicah. Vsaka podružnica, katere člani se žele udeležiti izleta, naj dvigne pri »Putniku« formulirje za prijavo. Formular izpolnitno s sledečimi podatki: Ime in priimek, dan rojstva, sta-

Tako delajo v Sovjetski zvezi

E. Serebróv: U delavskem klubu Maksima Gorkega

Na lepi, prostorni, v tišini stranske ulice Fruzenskega okraja Moskve osamljeno stojeli hiši, visi velika steklena tabla in na tem izvezku je napis:

»Klub delavcev splošne prehrane — Maksim Gorkij.

Ob večerih je v dvoranih kluba, v njegovih sobah in kabinetih, v čitalnici in knjižnici polno ljudi. To so pekli, kuharji, pomivalke in strežniki iz gostiln in menz. Tu moreš poslušati zanimivo predavanje, videti igro, čitati sveže časnike, igrati šah in damo, ali pa samo sedeti v prijetni sobi ob prijateljskem razgovoru. Vsak večer je v klubu koncert ali kino, če ne celo gledališka predstava. Za mladino pa je posebej še plesišče.

Klub ima ime po velikem ruskem pisatelju Maksimu Gorkem. S tem je delavstvo splošne prehrane hotelo poudariti svoje spoštovanje do enega najbolj priljubljenih ruskih pisateljev, ki je s tako pozornostjo in ljubeznivo predstavljal v svojih spisih ljudi dela. Isti čas pa je delavstvo hotelo počastiti spomin svojega velikega sobrata po poklicu. Saj je znano, da je Maksim Gorkij nekoč tudi pomival in izpiral posodo na voličnem parniku »Dobrič« in delal pri peklih. To dobo svojega življenja je opisal v znameniti povesti svojega življenja »V ljudjah« in še drugod.

Upravnik kluba Vjačeslav Sambuhovski mi je povedal, da delavci splošne prehrane in pisateljeva dela posebno radi čitajo; pa tudi drugi njegovi spisi imajo pri bralcih vedno dober uspeh. To pričča razstava, ki jo je priredila knjižnica tega kluba.

Na velikem, lepo prirejenem odru so raz-

so prav sindikati tisti, ki naj prevzamejo nalogo fizikultorne vzgoje? — Sindikati so organizacija našega delovnega ljudstva, gonilni motor vsega življenja tudi izven delavnice; sindikati usmerjajo politično in kulturno delo. Ker je fizikultura sestavni del kulturnega delovanja, je jasno, da morajo sindikati prevzeti vodstvo tudi v fizikulturi. Zaradi tega je naravno, da so ravno sindikati tisti, ki morajo prevzeti odgovornost, da bo fizikultura pravilno izpolnila svoje naloge. Sindikati so jamstvo, da bo postala fizikultura last širokih plasti delovnega ljudstva.

Tekmovanje za »ZREN«

Fizkulturna zveza Jugoslavije, je razpisala tekmovalne za »ZREN« (za republiko naprej). To bo tekmovalenje, tjer bo vsakdo pokazal svoje sposobnosti, ne samo v eni panogi, temveč v splošni vadbi, tekah, skokih, plavanju, smučanju, maršu itd. Tekmovalne za »ZREN« je podlaga vsestranski fizikulturni vzgoji. Tekmovalenje za »ZREN« ni omejeno na eno leto, temveč bo trajalo desetletja, bo stalna vsakoletni program fizikulturnega tekmovalnja. Generacije, ki bodo prihajale za nami, bodo vsako leto znova tekmovalje za fizikulturni znak. Tekmovalnja za fizikulturni znak bodo podlaga in pa garancija, da se bo vse naše fizikulturno gibanje razvijalo po pravilni in zdravi liniji in omogočalo, da bomo izrazili vse naše sposobnosti. Ničče si ne bo mogel pridobiti značke samo z enim, pa četudi najvišjim rezultatom. Postavljene so norme v vseh tekmovalnih disciplinah, ki jih bo mogoče doseči le, če bo tekmovalen marljivo in sistematično vadil. Pravi smisel tekmovalnja bo dosežen zopet le, če bo množična udeležba. Tu je za zopet delavstvo tisto, ki se mora polnočestvilo odzvati in pristopiti k tekmovalnju za znak »ZREN«. Prav tekmovalenje za znak »ZREN« je jamstvo, da bo fizikultura dala sadove, ki jih pričakujemo: zdrav rod, ki bo dvigal moč in ugled naše države, da bo zrasla generacija zdravih in močnih ljudi. Ivan Kosce

trebovali vsaj en mesec dopusta. To je že zaradi tega moralo biti, ker so si včasih daleč kam potovali in so že na lažjih in vlakih porabili 14 dni. Nerodno bi bilo, če bi take reči sedaj pozabili!

Ljudje strmiyo v cloveka, ki jim govori o tem in o naših pridobitvah. Tega misle od naših poprej ni imel. Ne rod naših te-tov in ne dedov.

Te misli piše v ozadnju delavčeva roka in bodo veljale Titu, Govornik je končal in on gre v ospredje:

»Titu, ki si prišel iz naših vrst in si nam dal pravico. Prejemamo tovariško tu vsičamo v zvestosti: z dneva v dan moramo postati bolj vredni tega, kar nam je dalo v zaupanje in last. Velika stvar je to, da je nismo dosegli ne pod cesarjem in ne pod kraljem in ki jo tuči nikdar ne bi dosegli, če ne bi prišel Ti in Tvoja vojska!«

Ljudje so pritrjevali kakor le maouduj. Prišla je naslednja točka. Predsednik je sporočil, da pošilja sindikat tov. Ica-teta Kresnika, udatnika, na brexprično okrevanje za 14 dni v letovišče, ki si ga more sam zbrati. Obratu in vseni delavcem je znano, da je izpopolnil dva stroja, da je storilnost pri vsakem za 32% večja. Dva druga zgledna tovariša pa prejmeta polgovico vzdrževalnine.

Nazvoči so ploskali in Kresnika je bilo nerodno kot še nikoli. V začeti je v presenečenju se je smejal in premikal na stolu kakor otrok. In ko so potem po stolatanku stopili k njemu in mu stisli ročice, ni vedel drugega povedati kakor to, da še kovega nima, da in moga očpovovati...

GLAS NAŠIH DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV

IZ MARIBORA

Mariborski železničarji skrbijo za onemogle tovariše

Vprašanje naših upokojencev je eno zelo perečih vprašanj, kateremu posveča ljudska oblast mnogo pažnje in je z izdajanjem okvirnega zakona o socialnem zavarovanju storjen velik korak naprej.

Potreba svežih moči pri obnovi domovine so vedno večje in mladi delavci zamenjujejo stare in onemogle, ki zaslužijo pokoj. Da bi pomagali tem našim starim tovarišem v času, ko se ni rešeno vprašanje pokojnin, so delavci in nameščenci delavnic državnih železnic v Mariboru žrtvovali dve dnevnici, ki zneseta skupaj skoro pol milijona dinarjev. S tem denarjem bo za prvo silo pomagano tovarišem, ki so odšli v pokoj in bodo predvidoma že do konca tega meseca upokojeni. Delavci in nameščenci v delavnicah so s svojim dejanjem pokazali veliko razumevanje do svojih delovnih tovarišev, istočasno pa je bilo železniški upravi omogočeno, da je na izpraznjenih mestih zaposlila okrog 60 novih delavcev in nameščencev, ki

so se vrnili iz raznih taborišč, ali pa so demobilizirani borci Jugoslovanske armade.

Poleg te velikodušne akcije so delavci in nameščenci zbrali še sredstva za skromno zakusko, ki so jo priredili upokojencem v prostorih Nabavljalne zadruge. Slavnosti so prisostvovali zastopniki sindikalne podružnice v delavnicah, delavski zaupniki, predstavniki mariborskega Mestnega ljudskega odbora, krajevnega odbora Zveze železničarjev in tajništva iz Ljubljane. Vsi govorniki so podarjali težko naše ljudske oblasti, da se čimprej pravilno uredijo delavske pokojnine in pa zaupanje naših delavcev in nameščencev, da bo to vprašanje rešeno v splošno zadovoljstvo našega delovnega človeka. — Iz vrst upokojencev se je v imenu vseh zahvalil kovač Ivo. Pregled, ki je dejal, da s tem, ko gredo v pokoj, ne bodo prenehali z aktivnostjo pri delu za obnovu, temveč bodo po svojih močeh delovali na svojem terenu izven železniških obratov. R. S.

Vsak dan nam je prinesel novih izprememb in doživetij. Pričakovali smo nove tovariše, se z njimi seznanjali in se poslavljali od njih, ki so odhajali srečni in odpočiti nazaj v svoje tovarne, da povedo še ostalim tovarišem, kako plačuje naša nova ljudska država delo pridnih rok.

Ničesar nam ni manjkalo v našem poročniškem domu. Hrana je bila izvrstna, zabave je bilo dovolj in hitro so minuli dnevi počitnic. Med tem časom, ko sem bila tam na počitnicah, smo priredili manifestacijo za Trst. Spominjali smo se svojih tovarišev, ki se bore za najosnovnejše

pravice, medtem ko mi že uživamo sadove naše borbe. Se z večjim navdušenjem sem po končanih počitnicah odšla zopet na svoje delo, da doprinesem vsaj majhen delež k obnovi porušene domovine in na ta način k srečnejši bodočnosti vseh delovnih tovarišev.

Moje prve počitnice v življenju pa mi bodo ostale vedno v spominu in ne bom pozabila ostalih tovarišev in tovarišev iz raznih krajev Jugoslavije, s katerimi smo skupaj preživljali lepe dneve odmora.

Mojskerca Marija.

IZ IDRJE

FD „Postojna“ je ponovno premagalo FD „Rudarja“ iz Idrije

Nedeljska nogometna tekma med Idričani in Postojncani za prvenstvo v Vzhod. noprimskega okrožju ni prinesla presenečenja. Gostoljubni Idričani, katerim je šlo za to, da popravijo poraz, katerega so doživeli na domačem igrišču pri zadnjem srečanju z najmočnejšim moštvom tega tekmovanja, so svojo nalogo le delno izpolnili.

Postojncani, ki se vidno popravljajo od tekme do tekme, so na tujem igrišču pokazali res lepo igrino in v svojem dobrem vratarju se morajo Idričani zahvaliti, da niso doživeli še večjega poraza.

Tekma za prvenstvo se bližajo koncu. F. D. »Postojna«, ki je sigurno prvak, mora odigrati še eno tekmo s F. D. »Ajdovščina«. Kljub temu, da Postojncanom nihče resno ne ogroža prvega mesta, vlada v Postojni za to tekmo veliko zanimanje. Postojncani bodo poizkusili s čim večjo gol-diferenco popraviti svoj nedolžni izid pri zadnjem srečanju, ki ni odgovarjal dejanskemu razmerju moči.

Ako pregledamo rezultate iz zadnjih treh tekem za prvenstvo, ugotovimo, da so Postojncani zabili v treh tekmah 29 golov, dočim sami niso prejeli nobenega. Lahko si pač misli, da so bolj slabi izgleli za ugoden rezultat F. D. »Ajdovščina«, ki bo na prihodnji tekmi igrala na tujem igrišču.

Dr. Pavič Marjan

S POHORJA

Pionirski miting pri koči F.D. železničar

V režiji Krajevnega odbora Zveze železničarjev je visoko na Pohorju, v koči FD »Železničar« na letovanju 30 otrok iz Ljubljane in Maribora, ki uživajo vse dobre in šega Pohorja. Po nekaj tednih bivanja na

Pionirji pojejo »Hej Slovani«

Pohorju so dne 4. avgusta ti pionirji polnih teles, okroglih lic in nasmehanih obrazov izvajali posamezne točke v programu svojega mitinga, ki je v vseh ozirih zelo dobro uspel.

Oder je bil napravljen v planinskem stilu iz desk in smrekovega lubja ter okrašen z lepo peterokrako zvezdo, silko maršala Tita in svežim zelenjem. — Program je bil zelo pester; pod vodstvom majhnega pionirja, ki je temperamentno vodil pevski zbor, so najprej zapeli pesem »Naprej«. Sledil je govor, recitacije in zopet pevski zbor, kvintet, solosep itd. Na odru so nastopili sami majhni pionirji, nikjer nisi videl odraslega človeka in vendar je potekalo vse v najlepšem redu. Pionirji so prejeli za svoja izvajanja vse priznanje od strani delavcev, ki so s prostovoljnimi nedeljskim delom opravljali pripravljala dela za postavitev novega doma. Izletniki, ki so prišli na nedeljski odhod, pa tudi tamkajšnji domačini so bili navdušeni nad lepim programom.

Naši otroci, ki si v počitniških kolonijah krepijo telo in duh, se bodo vrnili domov z nepozabnimi spomini na lepe dni in bodo vedno znali ceniti žrtve naših delavcev in nameščencev, ki jim v novi Jugoslaviji omogočajo prijetno razvedrilo in počitek, da bodo mogli v novem šolskem letu doseči lepe uspehe in da bodo nekoli postali pravi mojstri svojega dela. R. S.

OBJAVA

V zvezi z našo objavo v prejšnji številki Delavske enotnosti glede 75% popusta za skupniška potovanja na morje dodajamo sporočilo Glavnega odbora Jugoslavije, da je Zvezno ministristvo za promet dovolilo isti popust tudi za vse one primere, če se na primer organizira skupina v Mariboru, a se kot udeležencev prijavi tudi nekdo iz drugega kraja, na primer iz Marenberga. V tem primeru velja 75% popust tudi za potovanje dotičnega iz Marenberga v Maribor.

Glavni odbor za Slovenijo.

IZ HRASTNIKA

Steklarji nam pišejo ...

Tehnična zmogljivost steklarne stalno narašča. Že v stari Jugoslaviji je bilo znano, da so delavci hrastniške steklarne eni izmed najbolj organiziranih in da je bila že takrat, v času jugoslovanskega terorja, ciljna strokovna organizacija ena najbolj razvitih. Prav ta visoka razredna in nacionalna zavest, ki je temeljila v trdni strokovni organizaciji, je vodila hrastniške steklarje, da so se v času okupacije uporno borili proti nemščim osvajalcem in se aktivno udeležili narodno osvobodilnega boja. Eni so odšli v partizansko vojsko, marsikateri delavec, ki je delal doma na terenu, pa je bil »streljen ali odložen« v nemška koncentracijska taborišča.

Ko je prejšnji podjetnik uvidel, da bodo morali Nemci zapustiti naše kraje, je dal že v januarju 1945 pogostiti vse peči, da bi na ta način za daljši čas preprečil obratovanje steklarne, ki jo je ob prihodu partizanov prevzelo v svojo oblast ljudstvo. Konstrukcija peči za taljenje stekla se namreč vsled ohlajanja zruši in potrebna so temeljita popravila, preden so zopet sposobne za obratovanje. — Od januarja 1945 do osvoboditve so morali vsi delavci in delavke brez izjeme kopal strelske jarkove, ki naj bi ubranili prodiranje Jugoslovanske armadi. Ko so se Nemci umakali z naše zemlje, so stari delavci, ki niso bili sposobni nositi orožje, v tem kritičnem trenutku dobro izvršili svojo nalogo in očevali tovarniške objekte in material pred popolnim uničenjem.

Prva skrb po osvoboditvi je bila, da se čim prej in za vsako ceno pripravi vsaj ena peč za obratovanje, da bi se moglo takoj začeti z izdelovanjem najpotrebnejših steklarskih proizvodov, ki so bili tako zelo potrebni našim ljudskim množicam. Pri delu za obnovu steklarne se je pokazala spet tista visoka razredna zavest in sposobnost tovarišev, ki so z vsemi silami začeli popravljati, zidati, čistiti in urejati tovarniške objekte in naprave, ki jih je prejšnji lastnik namencoma zametjal do razpadanja. Uspeh ni izostal. Že po dveh

in pol mesecih neumornega dela je bila prva peč pripravljena za obratovanje. Takrat je vojaška oblast demobilizirala skoraj vse borce steklarje-specialiste, tako da je bila zasedena tudi druga peč, ki je zagorela v oktobru lanskega leta.

Velike težave smo imeli zaradi pomanjkanja premoga in le z največjim varčevanjem smo mogli obe peči oddržati v obratu. Sindikalna organizacija je dnevno posredovala da smo dobili potrebno količino premoga, istočasno pa se je v vsakim dnevu zmanjševala zaloga prepotrebnihih surovin. Zmanjkovalo je kremenčevega peska, ki smo ga pred vojno uvažali iz Češke in Nemčije, kot nadomestek smo uporabljali pesek z Dolenjske, ki se po kvaliteti ne more meriti s češkim, vendar pa bi brez njega ne mogli obratovati.

Se vedno je zelo pereče vprašanje črpinj, saj potreba teh že pred vojno ni bila kritična s kontingentom v Jugoslaviji dobjenega količine, temveč je bil potreben uvoz iz Avstrije in Italije. Zato naj vse množične organizacije poskrbijo, da se neuporabne črpinje ne bodo zametavale, ampak naj se pridno zbirajo za našo steklarico, ki jih bo s pridom uporabila za izdelavo novih predmetov.

Kljub vsem težavam tovarna že od vsega začetka, ko se je začela obnovljati in obratovati, neprestano beleži naraščanje tehnične zmogljivosti, ki je v avgustu 1945 znašala 35%, v novembru 50%, v maju letos 60%, v juliju pa že 80%.

V prvomajskem tekmovanju smo se hrastniški steklarji zelo potrudili, da bi dosegli kar najvišjo proizvodnjo in s tem zadostili potrebam in povpraševanju po naših proizvodih, istočasno pa je naš interes, da te proizvode kar najbolj pocenimo in izboljšamo. Tako smo v mesecu marcu presegli proizvodni načrt za 4,4%, v aprilu za 4,29%, v maju za 11,2%, v juniju pa za 13,1%. Z enakim delovnim poletjem nadaljujemo tudi v novembrskem tekmovanju. Uspeh ne izostaja in proizvodnja se še naprej stalno dviga.

IZ LJUBLJANE

Železniški pevski zbor Ljubljana s slovensko pesmijo v Tolminu

Naši pevci so si postavili v tekmovalni program nalogo, da bodo ponesli našo pesem tudi v severni kot naše Primorske, v puntarski Tolmin. Krajevni odbor ZZPDNJ je podprl to željo in v soboto 3. avgusta nas je opoldanski vlak potegnil na Gorenjsko in v Bohinjski kot. Po kratkem pregledu naših potnih dovoljenj nas je objela tema bohinjskega predora in takoj nato smo se v Podbrdu pozdravili z našimi znanci, ki vršijo službo v conji B. Zapeli smo si Presernovo »Zdravljico«. Vrstile so se postaje Hudajuzina, Grahovo, Podmelec. — Naši člani in članice so opazovali domno, ki se vedno nosi nešteto sledov težkih bojev NOV, partizani smo obujali spomine, kako smo brodili preko reke Bače in hodili čez prago med Sv. Lucijo, Podmelcem in Tolminom.

Železniška postaja. Sem prihaja material za obnovu Čepovana, Lčkev, Ollice, Predmeje, Tribušev in drugih znanih partizanskih vasi. Zastopnik SIAU-a nas je sprejel na postaji in povabil na kamiona, ki sta nas potegnila s postaje proti Soči. Zaradi dolžne v Doblarjih je Soča pri Sv. Luciji podobna majhnemu jezeru z oco opalno modro barvo, ki je lastna le Soči. Od daleč nas pozdravlja sv. Krn. Partizani gledamo visoke planine, kjer je bila stara avstrijska meja in kjer smo hodili, ko smo prihajali iz Benečije na Tolminsko ter nad Tolminom bredli Sočo.

Na glavnem trgu Tolminca nas je čakalo presenečenje. Trg je bil poln pionirčkov, mladine in odraslih, slišali so se pozdravni klici, dež cvetja se je vsipal na nas, tolminska dekleta so nas okitila z rožami. Zbrali smo se na trgu. Predsednik SIAU je v imenu vseh Tolmincev izrazil veselje nad obiskom in željo, da bi nas naša pesem še bolj povežala z njimi. Naši pevci so zapeli v pozdrav »Mi vstajamo«. Ko se je začelo mračiti, smo napravili še kratek izprehod po Tolminu, ob pol devetih pa smo nastopili na odru lepe in velike dvorane kina »Soča«. Množica, ki je napolnila dvorano do zadnjega kota, nas je navdušeno pozdravljala. Iz pozdravnega nagovora predsednika SIAU je dimala topla domačnost in v vseh nas so ponovno zblestele besede maršala Tita, ki je dejal, da se naša borba za Primorsko nadaljuje in ne bo končana prej, dokler ne bo zadnji slovenski človek združen s svojo materjo — našo novo Jugoslavijo.

IZ RAČ

Iz svobodnih gozdov smo dobili domačo surovino

V Račah smo praznovali! Krajevna ljudska oblast, vse množične organizacije, predvsem pa sindikalna podružnica tovarne »Pinus« — Rače so poskrbele, da se je slavnostna otvoritev prve destilacije domače borove smole čim bolj praznovala. — Posebno je pri tej prireditvi prišla do izraza tesna povezava delavca in kmetja v vasi Rače pri Mariboru. Vščani so za ta pomembni praznik pokazali mnogo razumevanja s tem, da so lepo okrasili svoje hiše in pomagali pri izdelavi raznih k delu in napredku vzpodbujajočih parol in parol, ki so omenjale borbo naših tovarišev v Trstu in Primorju.

Našo prireditev so poleg ministra za delo tov. Toma Brejca posetili tudi predstavniki drugih ministrstev, ljudske oblasti, Glavnega odbora ESZDNS, mariborskega KMS-a in drugih podružnic.

Mali pionirček je s prisrčno recitacijo pozdravil tovariša ministra in ostale zastopnike oblasti z gniljivimi besedami »Poglejte tovariši, te naše male roke, male so, a pri obnovi domovine hočemo delati tudi mi, kolikor bo v naših močeh.

Mladinski pevski zbor iz Rač je v pozdrav zapel pesmi »Vstani mladina« in »Naša vojska«, zbor malih harmonikarjev pa je zaigral nekaj narodnih pesmi.

Minister za delo tov. Tomo Brejca se je v prisrčnih besedah zahvalil za tople sprejem, ki jasno postavlja na laž reakcionar. propagando, češ, da naše ljudstvo ni zavedno. Dejal je, naj bi ti krivi apostoli dneas prišli v Rače in se prepričali, kako naše ljudstvo ljubi Titovo Jugoslavijo. Čestital je delavcem in vodstvu tovarne na

doseženih uspehih, ki so velik korak naprej v naši gospodarski osamosvojitvi in izgradnji naše nove ljudske industrije, obljubil je vso pomoč pri delu in pozval na nadaljnje medsebojno tekmovanje.

Pomočnik ministra za kmetijstvo je naglasil naše dosedanje uspehe v borbi za našo gospodarsko samostojnost in omenil uspehe, ki smo jih dosegli v borbi proti gospodarskim represalijam nekaterih zapadnih reakcionarnih krogov. Dalje je poudaril velik pomen pogodb, ki jih je naša država sklenila s prijateljsko Poljsko, Češkoslovaško in Albanijo. Cilj našega dela mora biti, da bomo vse surovine in produkte naše države izkoristili tako, da bo ostal zaslužek našega dela doma.

Po končanih govorih je tov. Korošca Radovan povabil navzoče v 11 km oddaljenosti gozd na Ravnem polju, kjer se že nekaj mesecev vrši polzkusno smolarjenje, ki ga vodi eden prvih pobornikov ideje za uvedbo smolarjenja v domačih gozdovih tov. inž. Sotošek. Goste je pozdravil tov. inž. Sotošek in gozdar tov. Sprah. — Tovariša sta potem gostom razkazala način dela. Na stotinah borov je bila skorja narazana, pod zarezami pa so viseli lončki, označeni s pripombami poizkusov. Gozd je bil lepo okrašen z zastavicami in napismi: »Tudi gozdni delavci-smolarji tekmuje mox.« »Industrija potrebuje borovo smolo« itd. V okusno okrašen, iz neotesanih borovih debel sestavljeni smolarski išči pa je bilo razstavljeno orodje, ki se uporablja pri pridobivanju smole.

Po ogledu poizkusnega smolarjenja na Ravnem polju so gostje prisostvovali prvi

IZ RAJHENBURGA

Tako delamo v elektrarni

Visoko se dviga naša elektrarna nad Rajhenburgom in življenje pri nas se razvija v vseh smereh z velikim poletom. Vsi delavci in nameščenci smo organizirani v sindikatu. Naša podružnica šteje 127 članov. Tedensko se vršijo odborove seje, sestankov članstva, ki so vsakih štirinajst dni, pa se vsi polnoštevilno udeležujemo in tesno sodelujemo z upravo podjetja, s katero spoznamno rešujemo vse tekoče probleme.

V elektrarni smo na lastno iniciativo organizirali vajeniško solo, v kateri si 18 vajencev širi znanje iz matematike, geometrije, strojstva in elektrotehnike. Sedaj se bo pouk podaljšal za eno uro tedensko; v tej uri se bodo vajenci politično izraževali; spoznali bodo potek narodno-osvobodilne borbe, zgodovino družbenega razvoja, novo ekonomijo in načrtno gospodarstvo, da bodo tako lahko postali takšni delavci, kakršne potrebuje nova Jugoslavija.

V Novembrskem tekmovanju bomo čim bolj zmanjšali lastno uporabo električne

energije, mazil, sode za čiščenje vode itd. V okviru tega tekmovanja prispevamo vsak teden zaslužek ene ure za mladinsko progno Brčko-Banovci. Iz podružnične blagajne smo za razne socialne podpore izdali 45.000 dinarjev. Prav tako smo z denarno podporo pomagali stavkujočim delavcem v Trstu in conji A.

Elektrarna Rajhenburg je sedaj prešla v okvir Državnih elektrarn Slovenije. Delavci z zadovoljstvom sprejemamo dejstvo, da prehaja industrija v roke ljudstva, saj bo v načrtnem gospodarstvu zrasla trdna hrbenica naši bodoči težki industriji, ki je važen faktor za boljšo bodočnost. Da bo naše gospodarstvo kmalu postavljeno na trdne temelje, bomo tudi delavci, ki delamo na polju elektrotehnike, katera igra važno vlogo pri ustvarjanju novega državnega gospodarstva, storili vse, da bo naš delež za korist skupnosti kar najbolj popoln.

Kovačič Ivan.

IZ LJUBLJANE

Na dopustu v Vrnjački banji

Kako sem bila presenečena, ko me je nekega dne tajnik sindikalne podružnice v Vevčah obvestil, da sem določena za 14 dnevno bivanje v delavskem počitniškem domu »Mirka Tomičič« v Vrnjački banji! Tako nepričakovano je prišlo to obvestilo, da sem bila čisto iznenadena.

Takoj sem poselala kraj na zemljevid in in progo, ki veže Beograd preko Kruševca v Vrnjačko Banjo. Nikdar še nisem bila v Beogradu in nikdar še nisem tako daleč potovala z vlakom, tako da me je po pravici povedano potovanje res malo skrbelo.

Ko sem se prihodnji dan namestila v vlak in se seznanila s tovariši iz Hrvaške in Srbije, ki so potovali v Zagreb in naprej v Beograd, sem videla, da je moja skrb popolnoma odveč. V razgovoru z njimi sem dobila vsa pojasnila, ki sem jih potrebovala za potovanje. V prijetnem razgovoru s spocitniki Hrvači in Srbi mi je neverjetno hitro minila sicer precej dolga pot v Beogradu sem prestopila na vlak, ki pelje preko Kruševca v Vrnjačko Banjo. Z menoj se je peljalo več tovarišev udarnikov, ki so tudi potovali na počitnice v dom »Mirka Tomičič«.

Izstopili smo na končni postaji Vrnjak. Zdravilišče je oddaljeno štiri kilometre od postaje. Pred kolodvorom je stala dolga vrsta izvoščikov. Lahko bi se peljala z vozom do počitniškega doma, pa me je lepa okolica tako prevzela, da sem se odločila, da grem peš in si med potjo natančneje ogledam kraj, kjer bom preživela svoj